

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2009 ROKU
WRAZ Z OPINIĄ I RAPORTEM BIEGŁEGO REWIDENTA**

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	1
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	2
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	4
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	6
Dodatkowe informacje i objaśnienia.....	7
1. Informacje ogólne.....	7
2. Skład Grupy.....	8
3. Skład Zarządu jednostki dominującej.....	9
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego.....	10
5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	10
5.1. Profesjonalny osąd.....	10
5.2. Niepewność szacunków.....	11
5.3. Korekta prezentacji.....	11
6. Istotne zasady rachunkowości.....	14
6.1. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	14
6.2. Oświadczenie o zgodności.....	14
6.3. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych.....	14
6.4. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości.....	14
6.5. Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie.....	15
6.6. Korekta błędów.....	16
6.7. Zasady konsolidacji.....	16
6.8. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.....	16
6.9. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	17
6.10. Rzeczowe aktywa trwale.....	18
6.11. Koszty finansowania zewnętrznego.....	19
6.12. Nieruchomości inwestycyjne.....	19
6.13. Wartości niematerialne.....	19
6.14. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży.....	21
6.15. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych.....	21
6.16. Aktywa finansowe.....	21
6.17. Utrata wartości aktywów finansowych.....	22
6.17.1 Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu.....	22
6.17.2 Aktywa finansowe wykazywane według kosztu.....	23
6.17.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	23
6.18. Pochodne instrumenty finansowe.....	23
6.19. Zapasy.....	23
6.20. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	24
6.21. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.....	24
6.22. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne.....	24
6.23. Rezerwy.....	24
6.24. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe.....	25
6.25. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania.....	25
6.26. Leasing.....	26
6.27. Przychody.....	26
6.27.1 Sprzedaż towarów i produktów.....	26
6.27.2 Świadczenie usług.....	26
6.27.3 Umowy o usługi budowlane.....	26
6.27.4 Odsetki.....	27
6.27.5 Dywidendy.....	27
6.27.6 Przychody z tytułu wynajmu.....	27
6.27.7 Dotacje rządowe.....	28

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku

6.28.	Podatki.....	28
6.28.1	Podatek bieżący.....	28
6.28.2	Podatek odroczony.....	28
6.28.3	Podatek od towarów i usług.....	29
6.29.	Zysk netto na akcje.....	29
7.	Segmenty operacyjne.....	29
8.	Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną.....	32
9.	Przychody i koszty.....	33
9.1.	Przychody ze sprzedaży.....	33
9.2.	Koszty sprzedanych produktów i materiałów.....	34
9.3.	Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.....	35
9.4.	Koszty świadczeń pracowniczych.....	35
9.5.	Pozostałe przychody operacyjne.....	35
9.6.	Pozostałe koszty operacyjne.....	36
9.7.	Przychody finansowe.....	36
9.8.	Koszty finansowe.....	36
10.	Podatek dochodowy.....	37
10.1.	Obciążenie podatkowe.....	37
10.2.	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej.....	37
10.3.	Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2009 roku.....	38
11.	Działalność zaniechana.....	40
12.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS.....	40
13.	Zysk przypadający na jedną akcję.....	41
14.	Dywidendy wypłacone.....	41
15.	Propozycja podziału zysku za 2009 rok.....	41
16.	Rzeczowe aktywa trwale.....	42
17.	Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży.....	44
18.	Nieruchomości inwestycyjne.....	44
19.	Wartości niematerialne.....	45
20.	Połączenia jednostek gospodarczych.....	46
21.	Wartość firmy z konsolidacji.....	47
22.	Udział we wspólnym przedsięwzięciu.....	47
23.	Akcje/udziały w spółkach.....	47
24.	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności.....	50
25.	Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe).....	51
26.	Zapasy.....	51
27.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	52
27.1.	Należności z tytułu dostaw, robót i usług (brutto) – o pozostałym od końca okresu sprawozdawczego okresie spłaty.....	53
27.2.	Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane (brutto) – z podziałem na należności nie spłacone w okresie.....	53
27.3.	Należności krótkoterminowe brutto (struktura walutowa).....	54
28.	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.....	55
29.	Aktywa finansowe krótkoterminowe.....	55
29.1.	Instrumenty pochodne.....	55
29.2.	Inwestycje krótkoterminowe.....	56
29.3.	Lokaty krótkoterminowe.....	56
29.4.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	56
30.	Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/rezerwowe.....	57
30.1.	Kapitał podstawowy.....	57
30.2.	Wartość nominalna akcji.....	57
30.3.	Prawa akcjonariuszy.....	57

30.4.	Akcjonariusze jednostki dominującej o znaczącym udziale	57
30.5.	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.....	59
30.6.	Kapitał zapasowy.....	59
30.7.	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych.....	59
30.8.	Zyski zatrzymane	59
31.	Kapitał udziałów niekontrolujących (Niekontrolujący udział w kapitale własnym).....	60
32.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	61
33.	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	62
33.1.	Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia	62
33.2.	Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.....	62
34.	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	62
35.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania.....	63
35.1.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	63
35.2.	Zobowiązania z tytułu inwestycji.....	63
35.3.	Pozostałe zobowiązania.....	64
35.4.	Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	69
36.	Pozostałe zobowiązania finansowe	69
36.1.	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	70
36.2.	Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	71
37.	Dotacje i przychody przyszłych okresów	72
38.	Należności i zobowiązania warunkowe	72
38.1.	Należności warunkowe	72
38.2.	Zobowiązania warunkowe	72
38.3.	Sprawy sporne, postępowania sądowe.....	73
38.4.	Gwarancje	74
39.	Informacje o podmiotach powiązanych	75
39.1.	Jednostka dominująca Grupy	75
39.2.	Podmiot o znaczącym wpływie na Grupę.....	76
39.3.	Jednostka stowarzyszona.....	76
39.4.	Wspólne przedsięwzięcia, w których jednostki wchodzące w skład Grupy są współnikami	76
39.5.	Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi	76
39.6.	Transakcje z udziałem innych członków Zarządu.....	76
39.7.	Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących	76
39.8.	Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy.....	77
39.9.	Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych	81
40.	Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych.....	81
41.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym.....	82
41.1.	Ryzyko stopy procentowej	83
41.2.	Ryzyko walutowe	83
41.3.	Ryzyko cen towarów	84
41.4.	Ryzyko kredytowe.....	84
41.5.	Ryzyko związane z płynnością	85
42.	Instrumenty finansowe	85
42.1.	Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych.....	85
42.2.	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych	87
42.3.	Ryzyko stopy procentowej	91
43.	Struktura zatrudnienia	93
44.	Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	93

**Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz za rok zakończony
dnia 31 grudnia 2008 roku (w tysiącach złotych)**

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2009	Rok zakończony 31 grudnia 2008
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży		963 664	1 125 735
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	9.1	949 316	1 116 512
Przychody ze sprzedaży materiałów	9.1	14 348	9 223
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	9.2	(845 003)	(1 010 042)
Zysk brutto ze sprzedaży		118 661	115 693
Pozostałe przychody operacyjne	9.5	4 167	8 597
Koszty sprzedaży		(25 559)	(32 387)
Koszty ogólnego zarządu		(32 037)	(24 582)
Pozostałe koszty operacyjne	9.6	(11 350)	(11 463)
Zysk z działalności kontynuowanej		53 882	55 858
Przychody finansowe	9.7	19 055	19 064
Koszty finansowe	9.8	(20 740)	(25 070)
Udział w zysku jednostki stowarzyszonej		-	-
Zysk brutto		52 197	49 852
Podatek dochodowy	10	(13 367)	(11 618)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		38 830	38 234
Działalność zaniechana			
(Strata) brutto za rok obrotowy z działalności zaniechanej	11	-	(51 399)
(Strata) za rok obrotowy z działalności zaniechanej	11	-	(50 344)
Zysk /(strata) netto za rok obrotowy, w tym:		38 830	(12 110)
Zysk/(strata) netto akcjonariuszy jednostki dominującej		37 749	(10 996)
Zysk/(strata) udziałów niekontrolujących		1 081	(1 114)
		38 830	(12 110)
Inne całkowite dochody za okres		(191)	918
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		(198)	919
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej przypadające udziałom niekontrolującym		7	(1)
Całkowite dochody ogółem za okres, w tym:		38 639	(11 192)
Dochody całkowite akcjonariuszy jednostki dominującej		37 551	(10 077)
Dochody całkowite udziałów niekontrolujących		1 088	(1 115)
Średnia ważona liczba akcji		69 600 000	69 600 000
Zysk/(strata) na jedną akcję w złotych	13	0,54	(0,16)

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 7 do 93 stanowią jego integralną część

**Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej
na dzień 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku
(w tysiącach złotych)**

	Nota	31 grudnia 2009	31 grudnia 2008
AKTYWA			
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	16	164 250	163 785
Nieruchomości inwestycyjne	18	–	–
Wartości niematerialne	19	6 973	7 279
Wartość firmy z konsolidacji	21	4 263	4 263
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych wyceniane metodą praw własności	24	–	–
Aktywa finansowe długoterminowe		4 189	4 559
<i>Udziały w jednostkach zależnych</i>	23	–	242
<i>Udziały w pozostałych jednostkach</i>	23	534	534
<i>Udzielone pożyczki długoterminowe</i>		–	–
<i>Lokaty długoterminowe</i>	25	3 645	3 772
<i>Pozostałe aktywa długoterminowe</i>	25	10	11
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	10.3	32 220	40 723
		211 895	220 609
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	26	28 298	61 355
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	27	231 833	208 974
<i>Należności z tytułu dostaw i usług</i>		162 375	180 213
<i>- do 12 miesięcy</i>		161 567	179 411
<i>- powyżej 12 miesięcy</i>		808	802
<i>Udzielone pożyczki krótkoterminowe</i>		–	–
<i>Pozostałe należności</i>		68 949	23 455
<i>Należności z tytułu podatku dochodowego</i>		509	5 306
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	28	64 332	58 143
Aktywa finansowe krótkoterminowe	29	255 853	268 230
<i>Instrumenty pochodne</i>		888	–
<i>Inwestycje krótkoterminowe</i>		38 235	31 896
<i>Lokaty krótkoterminowe</i>		149 028	163 747
<i>Środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>		67 702	72 587
		580 316	596 702
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	17	236	–
SUMA AKTYWÓW		792 447	817 311

**Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej
na dzień 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku
(w tysiącach złotych)**

	<i>Nota</i>	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
PASYWA			
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej)			
Kapitał podstawowy	30.1	139 200	139 200
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	30.5	36 778	36 778
Kapitał zapasowy	30.6	149 236	142 867
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	30.7	711	909
Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	30.8	37 354	16 414
		<u>363 279</u>	<u>336 168</u>
Kapitał udziałów niekontrolujących	31	13 927	12 839
		<u>377 206</u>	<u>349 007</u>
Zobowiązania długoterminowe			
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	32	–	–
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	33	21 651	19 819
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	10.3	3 043	3 589
		<u>24 694</u>	<u>23 408</u>
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	35	166 814	186 539
<i>Zobowiązania z tytułu dostaw i usług</i>	35.1	109 350	147 954
<i>- do 12 miesięcy</i>		97 519	139 189
<i>- powyżej 12 miesięcy</i>		11 831	8 765
<i>Zobowiązania z tytułu inwestycji</i>	35.2	4 616	3 728
<i>Pozostałe zobowiązania</i>	35.3	52 848	34 825
<i>Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego</i>	35.4	–	32
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	32	4 500	9 643
Pozostałe zobowiązania finansowe	36	11 637	18 782
Dotacje i przychody przyszłych okresów	37	207 592	229 932
<i>Przychody przyszłych okresów</i>		207 489	229 932
<i>Dotacje</i>		103	–
		<u>390 543</u>	<u>444 896</u>
Zobowiązania dotyczące aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		4	–
		<u>415 241</u>	<u>468 304</u>
Zobowiązania razem		792 447	817 311
SUMA PASYWÓW		<u><u>792 447</u></u>	<u><u>817 311</u></u>

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 (w tysiącach złotych)

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2009	Rok zakończony 31 grudnia 2008
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		52 197	(1 547)
Korekty o pozycje:		(40 556)	105 235
Amortyzacja	9.3	13 629	15 355
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych		(302)	367
Odsetki i dywidendy, netto		(4 800)	(982)
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej		214	14 660
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu kontraktów walutowych		(7 856)	38 980
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu należności		(22 614)	(24 687)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu zapasów		33 057	(23 065)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek		(22 598)	20 412
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych		(28 632)	108 375
Podatek dochodowy zapłacony		(640)	(20 374)
Utrata kontroli nad aktywami netto jednostki zależnej		-	(46 591)
Pobranie środków pieniężnych przez banki z tytułu rozliczenia umów opcyjnych w jednostce zależnej		-	23 847
Pozostałe		(14)	(1 062)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		11 641	103 688
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		997	1 033
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		(14 432)	(34 720)
Sprzedaż aktywów finansowych		426 216	102 618
Nabycie aktywów finansowych		(417 624)	(60 813)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu przejętych środków pieniężnych		-	(28 587)
Utrata kontroli nad środkami pieniężnymi jednostki zależnej		-	(3 619)
Dywidendy i odsetki otrzymane		4 983	3 532
Splata udzielonych pożyczek		196	-
Udzielenie pożyczek		-	-
Środki pieniężne zapłacone z tytułu umów terminowych typu forward, umów dotyczących opcji		-	(3 594)
Pozostałe		39	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		375	(24 150)

**Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia
2008 (w tysiącach złotych)**

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu emisji akcji		
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	(483)	(325)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	42 106	9 255
Splata pożyczek/kredytów	(47 275)	(5 350)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	(10 440)	–
Dywidendy wypłacone udziałom niekontrolującym	–	–
Odsetki zapłacone	(479)	(1 248)
Prowizje bankowe	(125)	(423)
Pobranie środków pieniężnych przez banki z tytułu rozliczenia umów opcyjnych w jednostce zależnej	–	(24 673)
Pozostałe	–	21
	(16 696)	(22 743)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(4 680)	56 795
Różnice kursowe netto	(205)	1 986
Środki pieniężne na początek okresu	29.4 72 587	13 806
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	29.4 67 702	72 587
o ograniczonej możliwości dysponowania	25	215

**Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 (w tysiącach złotych)**

	<i>Przypisane akcjonariuszom jednostki dominującej</i>					Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
	<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji ponyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej</i>	<i>Zyski zatrzymane/ (straty) niepokryte</i>			
Na 1 stycznia 2008 roku	139 200	36 778	142 793	(10)	28 350	347 111	2 432	349 543
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	–	(18 998)	–	18 998	–	–	–
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	19 072	–	(19 072)	–	–	–
Dochody całkowite za okres sprawozdawczy	–	–	–	919	(10 996)	(10 077)	(1 115)	(11 192)
Korekta błędów z lat ubiegłych	–	–	–	–	(866)	(866)	–	(866)
Objęcie akcji w jednostce zależnej	–	–	–	–	–	–	11 522	11 522
Wypłata dywidendy	–	–	–	–	–	–	–	–
Na 31 grudnia 2008 roku	139 200	36 778	142 867	909	16 414	336 168	12 839	349 007
Na 1 stycznia 2009 roku przed korektą	139 200	36 778	142 867	909	15 845	335 599	12 601	348 200
Korekta błędów	–	–	–	–	569	569	238	807
Na 1 stycznia 2009 roku po korekcie	139 200	36 778	142 867	909	16 414	338 168	12 839	349 007
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	6 369	–	(6 369)	–	–	–
Dochody całkowite za okres sprawozdawczy	–	–	–	(198)	37 749	37 551	1 088	38 639
Wypłata dywidendy	–	–	–	–	(10 440)	(10 440)	–	(10 440)
Na 31 grudnia 2009 roku	139 200	36 778	149 236	711	37 354	363 279	13 927	377 206

Dodatkowe informacje i objaśnienia

1. Informacje ogólne

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej RAFAKO ("Grupa") jest RAFAKO S.A. z siedzibą w Raciborzu.

RAFAKO S.A. ("Spółka", "jednostka dominująca") jest spółką akcyjną z siedzibą w Raciborzu, ul. Łąkowa 33. Spółka została utworzona aktem notarialnym z dnia 12 stycznia 1993 roku. W dniu 24 sierpnia 2001 roku została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 34143 prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 270217865.

W dniu 15 stycznia 2010 roku jednostka dominująca otrzymała postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy KRS z dnia 8 stycznia 2010 roku o zarejestrowaniu zmian w Statucie Spółki. Jedną z nich jest zmiana nazwy firmy jednostki dominującej, która brzmi: RAFAKO Spółka Akcyjna.

Czas trwania działalności jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz zawiera skonsolidowane dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku dla skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz skonsolidowane dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2008 roku dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz skonsolidowanego sprawozdania ze zmian w kapitale własnym.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

- produkcja wytwornic pary, z wyłączeniem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą (PKD 25.30.Z),
- naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych (PKD 33.11.Z),
- instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia (PKD 33.20.Z),
- produkcja konstrukcji metalowych i ich części (PKD 25.11.Z),
- pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane (PKD 43.99.Z),
- produkcja przemysłowych urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych (PKD 28.25.Z),
- produkcja pozostałych zbiorników, cystern i pojemników metalowych (PKD 25.29.Z),
- obróbka mechaniczna elementów metalowych (PKD 25.62.Z),
- obróbka metali i nakładanie powłok na metale (PKD 25.61.Z),
- produkcja maszyn do obróbki metalu (PKD 28.41.Z),
- naprawa i konserwacja maszyn (PKD 33.12.Z),
- działalność w zakresie architektury (PKD 71.11.Z),
- działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne (PKD 71.12.Z),
- produkcja pieców, palenisk i palników piecowych (PKD 28.21.Z),
- sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń (PKD 46.69.Z),
- sprzedaż hurtowa metali i rud metali (PKD 46.72.Z),
- produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 28.29.Z),
- produkcja narzędzi (PKD 25.73.Z),
- wytwarzanie energii elektrycznej (PKD 35.11.Z),
- przesyłanie energii elektrycznej (PKD 35.12.Z),
- dystrybucja energii elektrycznej (PKD 35.13.Z),
- handel energią elektryczną (PKD 35.14.Z),
- wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (PKD 35.30.Z).

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Grupa nie posiada wewnętrznych jednostek organizacyjnych sporządzających samodzielne sprawozdania finansowe.

2. Skład Grupy

Na dzień 31 grudnia 2009 roku w skład Grupy Kapitałowej RAFAKO wchodzi następujące spółki zależne objęte konsolidacją:

Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale	
			31 grudnia 2009	31 grudnia 2008
PGL-DOM Sp. z o.o.	Racibórz	zarządzanie wspólnotami mieszkaniowymi	100,00%	100,00%
FPM S.A.	Mikołów	produkcja pieców, palenisk i palników piecowych	70,50 %	70,50 %
PALSERWIS Sp. z o.o.*	Mikołów	produkcja pieców, palenisk i palników piecowych	70,50 %	70,50 %
RAFAKO Engineering Sp. z o.o.	Racibórz	projektowanie budowlane, urbanistyczne, technologiczne	100,00%	100,00%
RAFAKO Engineering Solution doo	Belgrad	projektowanie technologiczne łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru dla budownictwa, przemysłu i ochrony środowiska	75,00%	75,00%

* -jednostka zależna w 100% od FPM S.A., zależna pośrednio od RAFAKO S.A.

Wykaz jednostek zależnych, których sprawozdania finansowe nie zostały objęte konsolidacją ze względu na obecny status prawny tych jednostek ograniczający w sposób istotny sprawowanie nad nimi kontroli:

Jednostka	Siedziba	Przedmiot działalności podstawowej (według PKD)	Przyczyna odstąpienia od konsolidacji	Suma bilansowa na 31 grudnia 2009	Przychody netto ze sprzedaży za 2009 rok
ELWO S.A. w upadłości*	Pszczyna	produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia gdzie indziej nie sklasyfikowana, z wyjątkiem działalności usługowej (29.24.A)	Utrata kontroli operacyjnej	67 052	20 486

*-spółka postanowieniem sądu z dnia 26 lutego 2009 roku w upadłości

Na dzień 31 grudnia 2009 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych był równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych był równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku miały miejsce zmiany w składzie Grupy Kapitałowej RAFAKO:

- jednostka zależna RAFAKO-HANDELS AG, nie prowadząca działalności od 1996 roku, została usunięta ze szwajcarskiego rejestru handlowego w Zurychu,
- w dniu 30 stycznia 2009 roku spółka Energo Investment S.A. w likwidacji postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego została wykreślona z rejestru spółek handlowych,
- w dniu 26 lutego 2009 roku jednostka dominująca otrzymała od spółki zależnej ELWO S.A. informację o otrzymaniu postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach Wydział X Gospodarczy z dnia 26 lutego 2009 roku, o ogłoszeniu upadłości spółki ELWO S.A. obejmującej likwidację jej majątku.

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Grupy Kapitałowej RAFAKO:

- w dniu 26 lutego 2008 roku jednostka dominująca nabyła 692 236 akcji Spółki FPM S.A. z siedzibą w Mikołowie za łączną kwotę 28 871 432,97 złotych, które stanowią 66,32% udziału w kapitale zakładowym i tyle samo głosów na Walnym Zgromadzeniu tej spółki, w okresie od czerwca do października 2008 roku jednostka dominująca nabyła dodatkowo 43 671 akcji Spółki za łączną kwotę 1 078 937,88 złotych stanowiących 4,18% udziału w kapitale zakładowym i tyle samo głosów na Walnym Zgromadzeniu, powiększając swój udział w Spółce FPM S.A. do 70,5% akcji,
- w dniu 19 maja 2008 roku jednostka dominująca nabyła 1 udział spółki ENGOREM Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi za kwotę 6 161 złotych,
- w dniu 30 grudnia 2008 roku Zarząd jednostki zależnej ELWO S.A. złożył w Sądzie Rejonowym w Katowicach wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki.

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku miała miejsce zmiana składu Zarządu jednostki dominującej. W dniu 19 czerwca 2009 roku, w związku z upływem kadencji Zarządu, Rada Nadzorcza powołała Zarząd RAFAKO S.A. na następną kadencję w składzie:

Wiesław Różacki	Prezes Zarządu
Krzysztof Burek	Wiceprezes Zarządu
Roman Czerwiński	Wiceprezes Zarządu

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku miały miejsce zmiany składu Rady Nadzorczej jednostki dominującej. W dniu 17 listopada 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. odwołało ze składu Rady Nadzorczej Panią Grażynę Kuś, natomiast powołało w jej skład Pana Piotra Wawrzynowicza oraz Pana Romana Jarosińskiego. Pan Marian Woronin złożył rezygnację z zasiadania w Radzie Nadzorczej RAFAKO S.A.

W skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2009 roku wchodził:

Krzysztof Pawelec	Przewodniczący
Roman Jarosiński	Wiceprzewodniczący
Witold Okarma	Członek
Sławomir Sykucki	Członek
Piotr Wawrzynowicz	Członek
Marek Wiak	Członek
Leszek Wysłocki	Członek

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu jednostki dominującej, natomiast zmianie uległ skład Rady Nadzorczej RAFAKO S.A. W dniu 18 czerwca 2008 roku Walne Zgromadzenie jednostki dominującej powołało Radę Nadzorczą na VI kadencję.

W związku z wygaśnięciem z dniem 31 grudnia 2008 roku Umowy o zarządzanie, Wiceprezes Zarządu Pan Jerzy Thamm złożył rezygnację z pełnionej funkcji z dniem 1 stycznia 2009 roku.

W skład Zarządu jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2008 roku wchodził:

Wiesław Różacki	Prezes Zarządu
Roman Jarosiński	Wiceprezes Zarządu
Eugeniusz Myszk	Wiceprezes Zarządu
Jerzy Thamm	Wiceprezes Zarządu

W skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2008 wchodził:

Krzysztof Pawelec	Przewodniczący
Leszek Wysłocki	Wiceprzewodniczący
Grażyna Kuś	Członek
Witold Okarma	Członek
Sławomir Sykucki	Członek
Marek Wiak	Członek
Marian Woronin	Członek

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd jednostki dominującej w dniu 22 marca 2010 roku.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

Klasyfikacja umów leasingu, w których Grupa występuje jako leasingobiorca

Jednostki wchodzące w skład Grupy występują jako strony umów leasingu. Każda z podpisanych umów leasingu analizowana jest pod kątem ryzyka i korzyści wynikających z tytułu korzystania z aktywów nabytych w ramach umowy i w zależności od jej oceny zgodnie z wymogami MSSF, zostaje sklasyfikowana jako umowa leasingu operacyjnego lub finansowego.

Klasyfikacja umów o usługę budowlaną

Z chwilą podpisania umowy o usługę budowlaną, kierownictwo dokonuje oceny dotyczącej sposobu ujmowania przychodów i kosztów z umów i decyduje, czy umowa powinna zostać rozliczana zgodnie z metodą stopnia zaawansowania czy metodą rozpoznania przychodów do wysokości poniesionych kosztów.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego kierownictwo jednostek wchodzących w skład spółek z Grupy dokonuje oceny, czy w ramach podpisanych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu).

Klasyfikacja aktywów finansowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego kierownictwo jednostek wchodzących w skład spółek z Grupy ocenia, czy posiadane aktywa finansowe są inwestycjami utrzymywanymi do terminu zapadalności.

5.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na koniec okresu sprawozdawczego, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Jednostki wchodzące w skład Grupy na koniec roku obrotowego przeprowadzają testy na utratę wartości aktywów. Wymaga to oszacowania wartości użytkowej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należą te aktywa. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów. Szczegóły dotyczące wartości odpisów aktualizujących wartość aktywów na koniec okresu sprawozdawczego zostały przedstawione w notach 16, 18, 19, 23, 24, 26, 27 skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy.

Rezerwa na przewidywane straty na kontrakcie

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego jednostki wchodzące w skład Grupy dokonują aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu umów o usługę budowlaną rozliczanych metodą stopnia zaawansowania kontraktu. Przewidywaną stratę na kontrakcie Grupa ujmuje jako koszt zgodnie z MSSF. Szczegóły dotyczące rozliczenia przychodów i kosztów z umów o usługę budowlaną za rok obrotowy zostały przedstawione w notach 7, 8, 28, 35, 37 skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy.

5.3. Korekta prezentacji

Grupa Kapitałowa dokonała weryfikacji metod prezentacji danych finansowych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów oraz sprawozdaniu z sytuacji finansowej. W celu dostosowania metod prezentacji do charakteru działalności Grupy, wprowadzono zmiany w prezentacji niektórych danych finansowych nie mające wpływu na wyniki finansowe Spółek Grupy.

Główne zmiany w sposobie prezentacji danych finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu z całkowitych dochodów:

- prezentowanie rozliczeń międzyokresowych czynnych, za wyjątkiem rozliczeń z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną, w pozycji „Należności pozostałe”,
- prezentowanie rozliczeń międzyokresowych biernych oraz przychodów przyszłych okresów, za wyjątkiem otrzymanych zaliczek oraz rozliczeń z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną, w pozycji „Zobowiązania pozostałe”,
- prezentowanie funduszy specjalnych, w tym zobowiązań z tytułu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych po pomniejszeniu o środki pieniężne oraz należności z tytułu pożyczek z ZFŚS,
- ujmowanie kosztów prowizji bankowych od udzielonych gwarancji, kosztów z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną, kosztów z tytułu aktualizacji wartości zapasów, kosztów napraw gwarancyjnych, kosztów postępu technicznego oraz kosztów dotyczących przyszłych świadczeń pracowniczych w koszcie wytworzenia,
- ujmowanie kosztów z tytułu aktualizacji wartości należności w kosztach sprzedaży.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Porównywalne dane finansowe w pozycjach w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, sprawozdaniu z całkowitych dochodów oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych za rok 2008, których prezentacja uległa zmianie w porównaniu do danych przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2008 rok, zostały skorygowane w zaprezentowany poniżej sposób:

Usługi obce przed korektą	429 684
Korekta kosztów akwizycji (przedstawicielstwa handlowego)	145
Prowizje bankowe od udzielonych gwarancji	6 203
Usługi obce po korekcie	436 032
Zmiana stanu zapasów, należności, produktów i rozliczeń międzyokresowych przed korektą	(16 815)
Korekta zapasów dotycząca umów o usługę budowlaną ujęta w koszcie wytworzenia	23 572
Utworzenie rezerw na koszty napraw gwarancyjnych	4 131
Rozwiązanie rezerwy na straty z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną	(11 109)
Utworzenie rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	380
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość zapasów	561
Utworzenie rezerwy na koszty nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych	1 622
Koszty napraw reklamacyjnych	215
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności	15 928
Zmiana stanu zapasów, należności, produktów i rozliczeń międzyokresowych po korekcie	18 485
Koszty sprzedaży przed korektą	(16 459)
Odpisy aktualizujące wartość należności	(15 928)
Koszty sprzedaży po korekcie	(32 387)
Pozostałe przychody operacyjne przed korektą	18 711
Rozwiązanie rezerwy na straty z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną	(11 109)
Korekta wartości aktywów jednostki zależnej	995
Pozostałe przychody operacyjne po korekcie	8 597
Pozostałe koszty operacyjne przed korektą	37 661
Utworzenie rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych	(4 131)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności	(15 928)
Utworzenie rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	(380)
Utworzenie rezerwy na koszty nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych	(1 622)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość zapasów	(561)
Koszty napraw gwarancyjnych	(2 365)
Koszty postępu technicznego	(1 211)
Pozostałe koszty operacyjne po korekcie	11 463
Koszty finansowe przed korektą	31 418
Koszty prowizji bankowych od udzielonych gwarancji	(6 203)
Korekta kosztów akwizycji (przedstawicielstwa handlowego)	(145)
Koszty finansowe po korekcie	25 070

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Należności z tytułu dostaw i usług przed korektą	180 442
Odpis aktualizujący wartość należności	(229)
Należności z tytułu dostaw i usług po korekcie	180 213
Pozostałe należności przed korektą	25 213
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń rzeczowych	2 105
Środki pieniężne Zakładowego Funduszu świadczeń socjalnych	264
Zobowiązania Zakładowego Funduszu świadczeń socjalnych	(312)
Inne	1 491
Pozostałe należności po korekcie	28 761
Rozliczenia międzyokresowe czynne przed korektą	61 739
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń rzeczowych	(2 105)
Inne	(1 491)
Rozliczenia międzyokresowe czynne po korekcie	58 143
Pozostałe zobowiązania przed korektą	17 218
Rezerwa na koszty niewykorzystanych urlopów	1 003
Rezerwa na koszty premii	6 706
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	5 686
Rezerwa na koszty z tytułu kar umownych	1 475
Rezerwa na koszty audytu	130
Rezerwa na straty na realizacji umów o usługę budowlaną	2 522
Zobowiązania Zakładowego Funduszu świadczeń socjalnych	(312)
Koszty z tytułu nieterminowej realizacji kontraktu	144
Inne	285
Pozostałe zobowiązania po korekcie	34 857
Rozliczenia międzyokresowe bierne przed korektą	16 421
Ujęcie w pozostałych zobowiązaniach	(16 421)
Rozliczenia międzyokresowe bierne po korekcie	-
Rozliczenia międzyokresowe przychodów przed korektą	230 164
Wartość odpisu aktualizującego wartość należności	(229)
Inne	(3)
Rozliczenia międzyokresowe przychodów po korekcie	229 932
Środki pieniężne przed korektą	72 851
Środki pieniężne Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	(264)
Środki pieniężne po korekcie	72 587

6. Istotne zasady rachunkowości

6.1. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, zmodyfikowaną dla instrumentów finansowych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych polskich („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki wchodzące w skład Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości, za wyjątkiem działalności jednostki zależnej ELWO S.A., działającej w segmencie urządzeń odpowielających (elektrofiltrów), która na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach Wydział X Gospodarczy z dnia 26 lutego 2009 ogłosiła upadłość obejmującą likwidację jej majątku. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia innych okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

6.2. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz MSSF zatwierdzonymi przez UE. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Jednostka zależna mająca siedzibę w Serbii prowadzi swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości obowiązującymi w kraju siedziby. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostki wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Grupa zastosowała MSSF według stanu obowiązującego na 31 grudnia 2009 roku.

6.3. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

6.4. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz porównywalne skonsolidowane dane finansowe za 2009 i 2008 rok są sporządzone zgodnie ze standardami MSSF. W 2009 roku miały miejsce zmiany stosowanych zasad rachunkowości. Zmianie uległ okres ekonomicznej użyteczności maszyn i urządzeń, który został wydłużony z 15 do 30 lat. Zmiana ta ma wpływ na wysokość amortyzacji nowo przyjmowanych środków trwałych i nie wpływa na wyniki finansowe Grupy z poprzednich okresów sprawozdawczych.

6.5. Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej wydała następujące standardy, zmiany oraz interpretacje, które na dzień 31 grudnia 2009 roku nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską i nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

MSSF 9 został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 listopada 2009 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2013 roku. Standard ten wprowadza nowe wymagania w zakresie klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i ma zastąpić obecnie obowiązujący MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Zgodnie z nowym standardem wszystkie ujmowane aktywa finansowe wchodzące obecnie w zakres MSR 39 będą wyceniane po koszcie zamortyzowanym lub w wartości godziwej. MSSF 9, w przeciwieństwie do MSR 9, nie przewiduje obowiązku wyodrębniania i indywidualnej wyceny instrumentów wbudowanych. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego MSSF 9 nie został jeszcze zatwierdzony przez UE.

- KIMSF 19 „Regulowanie zobowiązań finansowych instrumentami kapitałowymi”

Interpretacja KIMSF 19 została opublikowana przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 26 listopada 2009 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 lipca 2010 roku lub po tej dacie. Interpretacja objaśnia zasady rachunkowości stosowane w sytuacji, gdy w wyniku renegotjacji przez jednostkę warunków jej zadłużenia zobowiązanie zostaje uregulowane przez emisję instrumentów kapitałowych przez dłużnika skierowaną dla wierzyciela (tzw. Zmiana długu na kapitał). KIMSF 19 wymaga wykazania zysku lub straty w wyniku finansowym w momencie uregulowania zobowiązania poprzez emitowanie przez spółkę własnych instrumentów kapitałowych. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego interpretacja KIMSF 17 nie została jeszcze zatwierdzona przez UE.

- Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji – Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych w ramach grupy”

Zmiany do MSSF 2 zostały opublikowane przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 18 czerwca 2009 roku i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2010 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Opublikowane zmiany precyzują zakres MSSF 2, a także sposoby rozliczania grupowych transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych w jednostkowych sprawozdaniach finansowych jednostek otrzymujących towary lub usługi, w przypadku, gdy obowiązek rozliczenia wynagrodzenia spoczywa na innym udziałowcu lub jednostce należącej do grupy. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zmiany do MSSF 2 nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE.

- Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy – Dodatkowe zwolnienia dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy”

Zmiany do MSSF 1 zostały opublikowane przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 23 lipca 2009 roku i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2010 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Opublikowane zmiany zawierają dodatkowe zwolnienia z pełnego retrospektywnego stosowania MSSF w odniesieniu do ustalania wartości aktywów w sektorze naftowo-gazowym oraz w odniesieniu do ujmowania umów leasingowych. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zmiany do MSSF 1 nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE.

- Zmiany do MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja – Klasyfikacja praw poboru”

Zmiany do MSR 32 zostały opublikowane przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 8 października 2009 roku i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 lutego 2010 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Opublikowane zmiany przewidują, że prawa, opcje i warranty spełniające kryteria klasyfikacji jako instrumenty kapitałowe zawarte w MSR 32, wyemitowane w celu nabycia określonej liczby własnych niepochoďnych instrumentów kapitałowych jednostki za określoną kwotę denominowaną w dowolnej walucie, klasyfikuje się jako instrumenty kapitałowe pod warunkiem, że ofertę złożono wszystkim właścicielom tej samej kategorii niepochoďnych instrumentów kapitałowych jednostki proporcjonalnie do liczby posiadanych przez nich instrumentów. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zmiany do MSR 32 nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE.

- Znowelizowany MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych”

Znowelizowany MSR 24 zostały opublikowane przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 4 listopada 2009 roku i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2011 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Opublikowane zmiany dotyczą uproszczonych wymagań dotyczących jawności w odniesieniu do podmiotów, które są kontrolowane, kontrolowane wspólnie lub w znacznym stopniu pod wpływem rządu oraz precyzuje definicję podmiotu powiązanego. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zmiany do MSR 24 nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE.

- Zmiany do KIMSF 14 „MSR 19 – Ograniczenia w rozpoznawaniu aktywów określonych programów świadczeń pracowniczych, wymogi minimalnego finansowania i ich interakcje”

Zmiany do KIMSF 14 zostały opublikowane przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 26 listopada 2009 roku i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2011 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Opublikowane zmiany mają na celu usunięcie niezamierzonej konsekwencji wynikającej z interpretacji, iż w pewnych okolicznościach jednostki nie mogą ujmować wymogów minimalnego finansowania jako składnika aktywów. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zmiany do KIMSF 14 nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE.

Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego wejście w życie powyższych standardów, zmian oraz interpretacji nie powoduje zmian w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym będących skutkiem zastosowania powyższych standardów, zmian bądź interpretacji po raz pierwszy.

6.6. Korekta błędów

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku nie dokonywano korekty błędów. W skonsolidowanych porównywalnych danych finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku dokonano korekty błędów z lat ubiegłych.

6.7. Zasady konsolidacji

RAFAKO S.A. jest jednostką dominującą Grupy RAFAKO i sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe jednostki dominującej oraz sprawozdania finansowe jej spółek zależnych sporządzone każdorazowo za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku. Sprawozdania finansowe spółek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy spółkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub pośrednio, poprzez swoje jednostki zależne, więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba, że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy jednostka dominująca ma możliwość kontrolowania polityki finansowej i operacyjnej danej jednostki.

6.8. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych to inwestycje w jednostkach, na które jednostka dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami. Rok obrotowy jednostek stowarzyszonych i jednostki dominującej jest jednakowy.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału jednostki dominującej w aktywach netto tych jednostek, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość bilansową inwestycji w dniu, w którym Grupa przestaje wywierać znaczący wpływ na jednostkę i przestaje ona być jednostką stowarzyszoną, traktuje się jako cenę jej nabycia w momencie jej początkowej wyceny jako składnika aktywów.

6.9. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na koniec okresu sprawozdawczego skonsolidowane aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych netto.

Skonsolidowane aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Skonsolidowane aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
USD	2,8503	2,9618
EURO	4,1082	4,1724
GBP	4,5986	4,2913
CHF	2,7661	2,8014
SEK	0,4000	0,3821
TRY	1,9121	1,9407

Walutą funkcjonalną zagranicznej jednostki zależnej jest RSD (dinar serbski). Na koniec okresu sprawozdawczego aktywa i zobowiązania tych zagranicznych jednostek zależnych są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym jako jego odrębny składnik. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Średnie ważne kursy wymiany za poszczególne okresy obrotowe kształtowały się następująco:

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
RSD	0,0459	0,0439

6.10. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Grupa dokonała wyceny części środków trwałych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt na dzień 1 stycznia 2004 roku, który jest dniem przejścia na stosowanie MSSF.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Stawka amortyzacyjna	Okres
Grunty (prawa wieczystego użytkowania)	–	–
Budynki i budowle	od 1,54 % do 50,00 %	od 2 do 65 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 3,33 % do 50,00%	od 2 do 30 lat*
Urządzenia biurowe	od 10,00 % do 100,00%	od 1 do 10 lat
Środki transportu	od 6,67 % do 50,00 %	od 2 do 15 lat
Komputery	od 20,00 % do 50,00 %	od 2 do 5 lat

* zmiana maksymalnej długości okresu użytkowania obowiązująca od 1 stycznia 2009 roku

Do rzeczowych aktywów trwałych Grupa zalicza prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie zakładów produkcyjnych jednostek, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych nie podlegających amortyzacji tak jak w przypadku gruntów.

Jeżeli przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego zaistniały okoliczności, które wskazują na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości, a wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas wartość tych aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których te aktywa należą jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej.

Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów. W przypadku składnika aktywów, który nie generuje wpływów pieniężnych w sposób znacząco samodzielny, wartość odzyskiwalna jest ustalana dla ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego ten składnik należy. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji koszt własny sprzedaży.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Na koniec każdego roku obrotowego Grupa przeprowadza weryfikację środków trwałych pod kątem utraty wartości, przyjętego okresu ekonomicznej użyteczności oraz zastosowanej metody amortyzacji i, w razie konieczności, dokonuje stosowych korekt księgowych, mających wpływ na okres bieżący lub lata przyszłe. Jeżeli Grupa dokonuje remontu środka trwałego, który spełnia kryteria jego ujmowania w wartości aktywów, wówczas koszt remontu jest ujmowany w wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych.

6.11. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt finansowy okresu.

6.12. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnych pomniejszana jest o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane ze sprawozdania z sytuacji finansowej w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej ze sprawozdania z sytuacji finansowej są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela, zawarcie umowy leasingu operacyjnego lub zakończenie budowy bądź wytworzenia nieruchomości inwestycyjnej.

6.13. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Na dzień 1 stycznia 2004 roku Grupa dokonała wyceny części wartości niematerialnych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt dla potrzeb MSSF 1.

Grupa ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Z wyjątkiem prac rozwojowych, wartości niematerialne wytworzone przez jednostkę we własnym zakresie nie są ujmowane w aktywach, a nakłady poniesione na ich wytworzenie są ujmowane w ciężar rachunku zysków i strat za ten rok, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku pozostałych wartości niematerialnych ocenia się co roku, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. Okresy użytkowania są także poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku roku obrotowego.

Do wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosuje się metodę liniową amortyzacji.

Okres amortyzacji wartości niematerialnych wynosi od 2 do 10 lat.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych ze sprawozdania z sytuacji finansowej są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wyksięgowania.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Spółki przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	2 – 5 lat
Wykorzystana metoda	Amortyzowane przez okres umowy (5-10 lat) - metodą liniową	Amortyzowane metodą liniową.
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości / badanie wartości odzyskiwalnej	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment działalności zgodnie z definicją podstawowego lub uzupełniającego wzoru sprawozdawczości finansowej Spółki określonego na podstawie MSSF 8 *Segmenty operacyjne*.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

6.14. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

W sytuacji, kiedy składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywa i jego sprzedaż, zgodnie z posiadanymi planami sprzedaży, jest wysoce prawdopodobna w okresie jednego roku, wówczas Grupa klasyfikuje dany składnik aktywów jako przeznaczony do sprzedaży. Wartość takiego składnika aktywów prezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy stanowi niższą z dwóch wartości: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

6.15. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego jednostki wchodzące w skład Grupy dokonują oceny aktywów pod kątem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonuje się formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartością godziwą pomniejszoną o koszty zbycia lub wartością użytkową danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

6.16. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to inwestycje o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Instrumenty finansowe nabyte w celu generowania zysku dzięki krótkoterminowym wahanom ceny są klasyfikowane jako instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na koniec okresu sprawozdawczego. Zmiany wartości godziwej tych instrumentów finansowych uwzględniane są w przychodach lub kosztach finansowych.

Pożyczki i należności ujmowane są według zamortyzowanego kosztu.

Wszystkie pozostałe aktywa finansowe są aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, nie potrącając kosztów transakcji, uwzględniając ich wartość rynkową na koniec każdego okresu sprawozdawczego. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości.

Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą a ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczony, aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), odnosi się na kapitał rezerwowany z aktualizacji wyceny. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako koszt finansowy.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy zaliczane są do aktywów obrotowych, jeżeli Zarząd ma zamiar zrealizować je w ciągu 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia są one wyceniane po cenie nabycia, czyli w wartości godziwej, obejmującej koszty transakcji.

Zobowiązania finansowe nie będące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Instrument finansowy zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

6.17. Utrata wartości aktywów finansowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

6.17.1 Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez odpis aktualizujący. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

6.17.2 Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

6.17.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie splaty kapitału i odsetki) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyśięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

6.18. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone na wynik finansowy netto roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (*forward*) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności.

6.19. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Materiały zakupione w celu wykorzystania do produkcji, które w momencie zakupu w jednoznaczny sposób identyfikuje się z realizowaną umową o usługę budowlaną, bądź innymi umowami o dostawę lub świadczenie usług wycenia się w ciągu roku obrotowego metodą szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen zakupu dla konkretnej umowy. Na dzień bilansowy materiały wycenia się zgodnie z zasadami wyceny umów o usługę budowlaną (MSR 11), tj. wartość oraz koszty związane z nabyciem tych materiałów ujmuje się w koszcie wytworzenia.

Pozostałe materiały produkcyjne wycenia się wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Zużycie materiałów jest ujmowane w koszcie wytworzenia wg średniej ceny ważonej.

Kwotę odpisów wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszelkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

6.20. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 30 do 90 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na nieściągalne należności. Termin zapadalności należności wynikających z zatrzymanych rat gwarancyjnych upływa po zakończeniu okresu gwarancji. Odpis aktualizujący na należności wątpliwe oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Należności nieściągalne są odpisywane w ciężar rachunku zysków i strat w momencie stwierdzenia ich nieściągalności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki prezentowane są zgodnie z charakterem aktywów. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają wycenie bilansowej.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odrębną pozycję.

6.21. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nie przekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, pomniejszonych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zalicza środki na lokatach pieniężnych oddane jako zabezpieczenie gwarancji udzielonych na rzecz lub w imieniu Grupy.

6.22. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Przychody i koszty są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a także w wyniku naliczania odpisu.

6.23. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

6.24. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania, pracownicy jednostek wchodzących w skład Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych/rentowych w momencie przechodzenia na emeryturę/rentę.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami jednostki dokonują również odpisów na ZFSS dla wywodzących się z nich emerytów.

Grupa uznaje koszty z tych tytułów na bazie memorialowej.

Wysokość nagrody uzależniona jest od stażu pracy i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Pracownicy otrzymują również jednorazowe wypłaty z tytułu przejścia na emeryturę. Odprawy rentowe przysługują pracownikom, którzy nabyli trwałą niezdolność do pracy. Wielkość wypłat zależy od stażu pracy oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Grupa ujmuje zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na koniec każdego okresu sprawozdawczego jest obliczona przez niezależnego aktuarusza. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Wycena aktuarialna świadczeń długo- i krótkoterminowych dokonywana jest nie rzadziej niż na koniec każdego roku obrotowego.

6.25. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 30 do 90 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych. Termin zapadalności zobowiązań wynikających z zatrzymanych rat gwarancyjnych upływa po zakończeniu okresu gwarancji. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość zobowiązań jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie zobowiązań w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku zobowiązania finansowe z tytułu kontraktów walutowych typu forward zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na koniec okresu sprawozdawczego bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe, nie będące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wylacza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstające z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności rozliczenia międzyokresowe bierne, zobowiązania z tytułów publiczno-prawnych oraz wynagrodzeń. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

6.26. Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na jednostki wchodzące w skład Grupy zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

6.27. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że spółki wchodzące w skład Grupy uzyskają korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

6.27.1 Sprzedaż towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

6.27.2 Świadczenie usług

Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do oszacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

6.27.3 Umowy o usługi budowlane

Umowy o usługi budowlane to kontrakty handlowe związane z podstawową działalnością operacyjną Spółki, których przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania. Większość umów zawieranych jest w cenach stałych i jest rozliczanych zgodnie z metodą stopnia zaawansowania kontraktu.

Przychody całkowite z umowy zawierają początkową kwotę przychodów ustaloną w umowie oraz zmiany dokonywane w trakcie wykonywania umowy, roszczenia oraz premie.

Zmiany w przychodach z umowy są uwzględniane, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że odbiorca zaakceptuje zmiany i kwoty przychodów wynikające z tych zmian, oraz wartość tych przychodów może być wiarygodnie wyceniona. Przychody z umowy wycenia się w wartości godziwej otrzymanej lub należnej zapłaty.

Na całkowity koszt umowy składają się koszty, które bezpośrednio lub z wykorzystaniem racjonalnych metod alokacji można przyporządkować do konkretnej umowy oraz inne koszty, którymi, zgodnie z warunkami umowy, można obciążyć zamawiającego.

Aktualizacji całkowitych kosztów i przychodów z tytułu realizacji umowy dokonuje się zawsze w przypadku istotnych zmian w szacunkach przychodów lub kosztów realizacji umowy, ale nie rzadziej niż raz na pół roku.

Skutki zmian szacunków przychodów lub kosztów związanych z umową oraz skutki zmian szacunków wyników umowy ujmuje się jako zmianę wartości szacunkowej zgodnie z MSR 8 (Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów). Zmienione szacunki stosuje się do określenia wysokości przychodów i kosztów ujętych w rachunku zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym nastąpiły zmiany, oraz w okresach następujących.

Przychód na koniec okresu sprawozdawczego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania realizacji umowy, po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach sprawozdawczych.

Zaliczki (przedpłaty) uzyskane na poczet realizacji umowy i zafakturowane w myśl przepisów o VAT są wykazywane jako międzyokresowe rozliczenia przychodów.

Stopień zaawansowania realizacji umowy wylicza się jako procentowo wyrażony iloraz kosztów faktycznie poniesionych, udokumentowanych właściwymi dokumentami księgowymi i szacowanych, łącznych kosztów umowy.

W przypadku, gdy przychody okresu wyliczone według stopnia zaawansowania przewyższają przychody zafakturowane, Spółka pomniejsza przychody przyszłych okresów z tytułu otrzymanych zaliczek oraz koryguje przychód ze sprzedaży. Jeżeli saldo zaliczek otrzymanych z tytułu realizacji konkretnej umowy jest niższe od powyższej różnicy przychodów, sprzedaż koryguje się o pozostałą kwotę ujmując jednocześnie rozliczenia międzyokresowe z tytułu równowartości naliczonych przychodów ze sprzedaży związanych z wyceną umów o budowę.

Jeżeli przychody okresu wyliczone według stopnia zaawansowania są niższe od przychodów zafakturowanych, różnica („nadwyżka sprzedaży fakturowej”) jest ujmowana w pozycji rozliczenia międzyokresowe przychodów.

Różnicę między oszacowanymi kosztami współmiernymi do przychodów, a kosztami rzeczywiście poniesionymi wykazuje się jako korektę zapasów (z analityką na odpowiednie pozycje zapasów).

Koszty umowy dotyczące przyszłej działalności związanej z umową, np. planowane koszty produkcji, przyszłe dostawy materiałów, wyrobów i usług, koszty materiałów pozostających w magazynie – za wyjątkiem materiałów wytworzonych specjalnie dla celów umowy, nie bierze się pod uwagę przy określaniu stanu zaawansowania usługi. W kosztach poniesionych nie uwzględnia się również zaliczek dla podwykonawców z tytułu prac świadczonych w ramach umowy.

Jeżeli szacunkowe koszty całkowite umowy przewyższają wiarygodnie oszacowane przychody umowy (tzn. całkowity szacowany wynik z realizacji umowy będzie stratą), wtedy cała strata rozpoznawana jest w danym okresie jako koszt obciążający koszt wytworzenia i ujmowana w sprawozdaniu finansowym jako rezerwa na zobowiązania z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną. Rezerwa na koniec danego okresu jest różnicą szacowanej, całkowitej straty z tytułu realizacji danej umowy a wielkością straty rozpoznanej (według stopnia zaawansowania) do końca tego okresu.

Jeśli nie jest możliwe wiarygodne oszacowanie wyniku umowy, rozpoznaje się koszty poniesione w pełnej wysokości, a przychody w wysokości nie przekraczającej wartości rozpoznanych kosztów, których odzyskanie jest prawdopodobne, zgodnie z MSR 18 (Przychody).

Przychody zrealizowane i poniesione koszty w walutach obcych ewidencjonowane są w polskich złotych przeliczonych w oparciu o średni kurs NBP z dnia wystawienia faktury, lub inny przewidziany w umowie.

6.27.4 Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

6.27.5 Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez właściwe organy jednostek wchodzących w skład Grupy uchwały o podziale zysku, chyba że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy.

6.27.6 Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

6.27.7 Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

6.28. Podatki

6.28.1 Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na koniec okresu sprawozdawczego.

6.28.2 Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, rezerwa na podatek dochodowy jest tworzona w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na koniec okresu sprawozdawczego między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na koniec każdego okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartościach skompensowanych.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

6.28.3 Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

6.29. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie skonsolidowanego zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji jednostki dominującej w danym okresie sprawozdawczym. Grupa nie prezentuje rozwodnionego zysku/straty na akcję, ponieważ nie występują rozwadniające potencjalne akcje zwykłe.

7. Segmenty operacyjne

Grupa ustaliła podział na segmenty operacyjne, zgodny z wymogami MSSF 8, obowiązujący od dnia 1 stycznia 2009 roku. Zarządzanie Grupą odbywa się w podziale na segmenty, odpowiednio do rodzaju oferowanych wyrobów i usług. Każdy z segmentów stanowi część składową Grupy osiągającą przychody i ponoszącą koszty, zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne.

Grupa wyodrębnia następujące segmenty działalności:

- obiekty energetyczne i ochrony środowiska,
- paleniska i młyny,
- pozostałe segmenty.

Segment obiekty energetyczne i ochrony środowiska oferuje bloki energetyczne, kotły: rusztowe, pyłowe, z cyrkulacyjnym i stacjonarnym złożem fluidalnym i odzyskowe, technologie mokrego, półsuchego i suchego odsiarczania spalin, technologie odazotowania spalin, urządzenia odpylające obejmujące elektrofiltry i filtry workowe oraz instalacje termicznej utylizacji odpadów komunalnych i przemysłowych. Jest dostawcą zarówno dla energetyki zawodowej jak i przemysłowej.

Segment paleniska i młyny oferuje młyny do przemiału węgla kamiennego i brunatnego, ruszty mechaniczne i dopalające, odzūtlacze stosowane w maszynach i urządzeniach energetycznych oraz części zamienne do wyżej wymienionych urządzeń. Odbiorcami segmentu są głównie elektrownie i elektrociepłownie. Istotnym odbiorcą produktów tego segmentu wewnątrz Grupy Kapitałowej jest segment obiektów energetycznych i ochrony środowiska.

W skład pozostałych segmentów wchodzi segmenty nie osiągające progów ilościowych określonych w MSSF 8, w tym zarządzanie nieruchomościami oraz usługi projektowe świadczone przez pozostałe jednostki Grupy.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Okres zakończony 31 grudnia 2009 roku lub na dzień 31 grudnia 2009 roku	Działalność kontynuowana			Eliminacje	Działalność ogółem
	Obiekty energetyczne i ochrony środowiska	Paleniska i młyny	Pozostałe segmenty		
Przychody					
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	907 794	52 210	3 660	–	963 664
Sprzedaż między segmentami	84	11 614	5 031	(16 729)	–
Przychody ze sprzedaży ogółem	<u>907 878</u>	<u>63 824</u>	<u>8 691</u>	<u>(16 729)</u>	<u>963 664</u>
Koszt wytworzenia	(806 766)	(48 709)	(7 737)	18 209	(845 003)
Wynik					
Zysk (strata) na sprzedaży	<u>101 112</u>	<u>15 115</u>	<u>954</u>	<u>1 480</u>	<u>118 661</u>
Pozostałe przychody (koszty)	(53 728)	(9 805)	(432)	(814)	(64 779)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	47 384	5 310	522	666	53 882
Przychody (koszty) finansowe	754	(931)	418	(1 926)	(1 685)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	<u>48 138</u>	<u>4 379</u>	<u>940</u>	<u>(1 260)</u>	<u>52 197</u>
Podatek dochodowy	(12 484)	(737)	(190)	44	(13 367)
Zysk (strata) netto	<u>35 654</u>	<u>3 642</u>	<u>750</u>	<u>(1 216)</u>	<u>38 830</u>
Aktywa i zobowiązania					
Aktywa	<u>760 774</u>	<u>62 288</u>	<u>17 783</u>	<u>(48 398)</u>	<u>792 447</u>
Zobowiązania	405 075	15 372	1 927	(7 133)	415 241
Kapitały własne	355 699	46 916	15 856	(41 265)	377 206
Zobowiązania i kapitały ogółem	<u>760 774</u>	<u>62 288</u>	<u>17 783</u>	<u>(48 398)</u>	<u>792 447</u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Okres zakończony 31 grudnia 2008 roku lub na dzień 31 grudnia 2008 roku	Działalność kontynuowana				Razem	Działalność zaniechana	Działalność ogółem
	Obiekty energetyczne i ochrony środowiska	Paleniska i młyny	Pozostałe segmenty	Eliminacje		Elektrofiltry	
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	1 059 187	58 971	7 577	(15 892)	1 109 843	92 919	1 202 762
Sprzedaż między segmentami	2 588	11 199	2 105	–	15 892	(13 112)	2 780
Przychody ze sprzedaży ogółem	<u>1 061 775</u>	<u>70 170</u>	<u>9 682</u>	<u>(15 892)</u>	<u>1 125 735</u>	<u>79 807</u>	<u>1 205 542</u>
Koszt wytworzenia	(962 049)	(53 669)	(8 523)	14 199	(1 010 042)	(68 085)	(1 078 127)
Wynik							
Zysk (strata) na sprzedaży	<u>99 726</u>	<u>16 501</u>	<u>1 159</u>	<u>(1 693)</u>	<u>115 693</u>	<u>11 722</u>	<u>127 415</u>
Pozostałe przychody (koszty)	(52 254)	(7 874)	(1 324)	1 617	(59 835)	(89 473)	(149 308)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	47 472	8 627	(165)	(76)	55 858	(77 751)	(21 893)
Przychody (koszty) finansowe	(21 982)	(3 696)	326	19 346	(6 006)	(20 239)	(26 245)
Przychód z tytułu utraty kontroli nad jednostką zależną	–	–	–	–	–	46 591	46 591
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	<u>25 490</u>	<u>4 931</u>	<u>161</u>	<u>19 270</u>	<u>49 852</u>	<u>(51 399)</u>	<u>(1 547)</u>
Podatek dochodowy	(10 460)	(1 274)	15	101	(11 618)	1 055	(10 563)
Zysk (strata) netto	<u>15 030</u>	<u>3 657</u>	<u>176</u>	<u>19 371</u>	<u>38 234</u>	<u>(50 344)</u>	<u>(12 110)</u>
Aktywa i zobowiązania							
Aktywa	<u>779 705</u>	<u>66 041</u>	<u>17 290</u>	<u>(128 242)</u>	<u>734 794</u>	<u>82 517</u>	<u>817 311</u>
Zobowiązania	448 998	22 767	2 215	(134 784)	339 196	129 108	468 304
Kapitały własne	330 707	43 274	15 075	6 542	395 598	(46 591)	349 007
Zobowiązania i kapitały ogółem	<u>779 705</u>	<u>66 041</u>	<u>17 290</u>	<u>(128 242)</u>	<u>734 794</u>	<u>82 517</u>	<u>817 311</u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

8. Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2008</i>
Przychody ze sprzedaży produktów i usług, w tym:	949 316	1 116 512
a) przychody ze sprzedaży wyliczone metodą stopnia zaawansowania realizacji umowy na koniec okresu sprawozdawczego	850 606	1 044 224
b) pozostałe przychody ze sprzedaży produktów i usług dotyczące podstawowej działalności operacyjnej	93 806	72 288
Łączna kwota poniesionych kosztów i ujętych zysków (pomniejszone o ujęte straty) na koniec okresu sprawozdawczego	936 848	1 103 658
Otrzymane zaliczki	158 754	125 732
Kwoty zatrzymane	27 236	11 202
Kwota brutto należna od Zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy (aktywo)	54 679	57 006
Kwota brutto należna Zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy (zobowiązanie)	(2 016)	113 514

W zakres podpisywanych umów o budowę mogą wchodzić zobowiązania i należności warunkowe związane z następującymi ryzykami/szansami:

1. ryzyko poniesienia kar kontraktowych z tytułu ewentualnego niedotrzymania umownych terminów realizacji umowy;
2. ryzyko poniesienia dodatkowych kosztów i kar kontraktowych z tytułu ewentualnego nienależytego wykonania przedmiotu umowy;
3. ryzyko poniesienia kar kontraktowych z tytułu ewentualnego niedotrzymania umownych parametrów technicznych przedmiotu umowy;
4. ryzyko poniesienia ewentualnych kosztów napraw, remontów, modernizacji w umownym okresie gwarancyjnym;
5. ryzyko realizowalności aktywów w przypadku ewentualnej niewypłacalności (upadłości, likwidacji itp.) Zamawiającego;
6. ryzyko roszczeń i kar powstałych w następstwie ewentualnych zawieszeń /odstąpień od umowy przez jedną ze stron umowy;
7. ryzyko/szansa wystąpienia zobowiązań/należności powstałych w następstwie zmian w systemie podatkowym, celnym itp. dokonanych w trakcie realizacji umowy;
8. ryzyko wystąpienia kar i roszczeń w następstwie niedotrzymania warunków umowy w zakresie przekazania Zamawiającemu wymaganych gwarancji bankowych/ubezpieczeniowych zwrotu zaliczki oraz dobrego wykonania umowy;
9. ryzyko/szansa wystąpienia dodatkowych zobowiązań/należności w następstwie końcowego rozliczenia wagowego z Zamawiającym za zrealizowany przedmiot umowy.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

9. Przychody i koszty

9.1. Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży produktów i usług

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
- przychody netto ze sprzedaży wyrobów	931 700	1 098 623
- w tym od jednostek powiązanych	6 114	151
- przychody netto ze sprzedaży usług	15 794	17 215
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
- przychody netto ze sprzedaży pozostałych produktów	1 822	674
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży produktów, razem	949 316	1 116 512
- w tym od jednostek powiązanych	6 114	151

Struktura geograficzna przychodów ze sprzedaży produktów i usług

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
a) kraj	594 100	818 956
- w tym od jednostek powiązanych	6 114	151
- przychody ze sprzedaży wyrobów	577 920	804 715
- w tym od jednostek powiązanych	6 114	151
- przychody ze sprzedaży usług	14 358	13 567
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
- pozostałe	1 822	674
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
b) eksport	355 216	297 556
- w tym do jednostek powiązanych	-	-
- przychody ze sprzedaży wyrobów	353 780	297 261
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
- przychody ze sprzedaży usług	1 436	295
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży produktów, razem	949 316	1 116 512
- w tym od jednostek powiązanych	6 114	151

Przychody ze sprzedaży materiałów

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
- przychody ze sprzedaży materiałów	14 348	9 223
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	14 348	9 223
- w tym od jednostek powiązanych	-	-

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Struktura geograficzna przychodów ze sprzedaży materiałów

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2008</i>
a) kraj	14 054	8 719
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
b) eksport	294	504
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	14 348	9 223
- w tym od jednostek powiązanych	-	-

Głównymi odbiorcami wyrobów i usług Grupy są przede wszystkim zagraniczni i krajowi dostawcy obiektów energetycznych oraz krajowa i zagraniczna energetyka zawodowa i przemysłowa.

Asortyment sprzedaży w podziale na rynki zbytu został zaprezentowany w sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej w 2009 roku w punkcie 4.1.

Przychody ze sprzedaży od jednostek powiązanych szczegółowo przedstawia nota 39 dodatkowych informacji i objaśnień.

9.2. Koszty sprzedanych produktów i materiałów

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2008</i>
a) amortyzacja	13 629	12 738
b) zużycie materiałów i energii	316 572	491 261
c) usługi obce	348 930	436 032
d) podatki i opłaty	8 497	5 292
e) wynagrodzenia	104 801	90 044
f) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	26 965	22 213
g) pozostałe koszty rodzajowe	10 396	8 606
Koszty według rodzaju, razem	829 790	1 066 186
Zmiana stanu należności, zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	15 180	18 485
Korekta zapasów dotycząca umów o usługę budowlaną ujęta w koszcie wytworzenia	46 487	(23 572)
Koszty wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	(653)	(952)
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna), w tym:	(25 559)	(32 387)
- odpis aktualizujący wartość należności handlowych	(823)	(15 928)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(32 037)	(24 582)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	833 208	1 003 178
Wartość sprzedanych materiałów	11 795	6 864
Koszt sprzedanych produktów i materiałów	845 003	1 010 042

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

9.3. Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży (koszcie sprzedanych towarów i produktów):		
Amortyzacja środków trwałych	11 359	11 049
Amortyzacja wartości niematerialnych	1 060	883
Trwała utrata wartości rzeczowych środków trwałych	279	–
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	344	280
Amortyzacja wartości niematerialnych	79	49
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	642	397
Amortyzacja wartości niematerialnych	145	80

9.4. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Wynagrodzenia	103 116	88 657
Koszty ubezpieczeń społecznych	26 325	22 077
Koszty świadczeń emerytalnych i nagród jubileuszowych	1 671	1 374
Pozostałe świadczenia	654	149
	131 766	112 257

9.5. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Rozwiązanie rezerwy na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów	–	187
Rozwiązanie rezerwy na koszty z tytułu kar umownych	1 027	–
Rozwiązanie pozostałych rezerw	–	270
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	920	530
Otrzymane kary umowne	367	–
Otrzymane odszkodowania	1 806	3 587
Przychody z pozostałej sprzedaży	–	641
Dotacje	47	1 131
Inne	–	2 251
	4 167	8 597

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

9.6. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Strata na sprzedaży/likwidacji rzeczowych aktywów trwałych	61	47
Utworzenie rezerwy na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów	7 559	–
Utworzenie pozostałych rezerw	–	168
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość środków trwałych	279	–
Koszty złomowania materiałów	40	16
Darowizny	319	310
Kary umowne	212	5 681
Koszty sądowe	956	1 092
Koszty zaniechanych inwestycji	3	2 085
Inne	1 921	2 064
	11 350	11 463

9.7. Przychody finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	9 472	8 550
Pozostałe odsetki	–	5
Wycena instrumentów finansowych	296	–
Wycena instrumentów pochodnych	7 905	–
Dochód ze sprzedaży instrumentów finansowych	829	1 033
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych	–	8 507
Wycena rozrachunków długoterminowych	495	820
Pozostałe przychody finansowe	58	149
Przychody finansowe ogółem	19 055	19 064

9.8. Koszty finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	527	1 318
Pozostałe odsetki	2	860
Provizje bankowe od udzielonych kredytów	124	200
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	6 711	–
Wycena instrumentów finansowych	–	260
Wycena instrumentów pochodnych	–	18 269
Strata z tytułu realizacji instrumentów pochodnych	4 246	3 594
Koszty akwizycji	7	312
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość naliczonych odsetek	118	–
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności finansowych	8 946	–
Pozostałe koszty finansowe	59	257
Koszty finansowe ogółem	20 740	25 070

Szczegółowe dane dotyczące przychodów i kosztów finansowych związanych z instrumentami finansowymi przedstawia nota 42.2.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

10. Podatek dochodowy

10.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2008</i>
Skonsolidowany rachunek zysków i strat		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	(5 409)	(18 611)
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(5 406)	(18 611)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	(3)	–
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	(7 957)	6 993
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(7 957)	7 004
Podatek zapłacony za granicą	(1)	(11)
	<hr/>	<hr/>
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(13 367)	(11 618)
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

10.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od skonsolidowanego wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym licznym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2008</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	52 197	49 852
Zysk przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	–	–
Zysk brutto przed opodatkowaniem	52 197	49 852
	<hr/>	<hr/>
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2008: 19%)	9 912	9 522
Nieujęte straty podatkowe	–	1
Podatek od kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów	5 110	2 905
Podatek od przychodów nie będących podstawą do opodatkowania	(1 489)	(773)
Pozostale	(166)	(37)
	<hr/>	<hr/>
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 25,61% (2008: 23,39%)	13 367	11 618
	<hr/>	<hr/>
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	13 367	11 618
Podatek dochodowy przypisany działalności zaniechanej	–	(1 055)
	<hr/>	<hr/>
	13 367	10 563
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

10.3. Odroczone podatki dochodowe wyliczony na dzień 31 grudnia 2009 roku

Odroczone podatki dochodowe wyliczony na dzień 31 grudnia 2009 roku wynika z następujących pozycji:

	<i>Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>		<i>Skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>	
	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
<i>Rezerwa z tytułu podatku odroczonego</i>				
Naliczone przychody ze sprzedaży związane z wyceną umów o usługę budowlaną	(12 149)	9 397	(21 546)	14 937
Naliczone przychody ze sprzedaży oddziału w Turcji	(8 597)	(1 814)	(6 783)	(1 814)
Wycena zobowiązań długoterminowych	(487)	(393)	(94)	(80)
Wycena gruntów	(2 407)	(2 217)	(190)	(691)
Wycena środków trwałych	(9 915)	(9 899)	(16)	268
Wycena wartości niematerialnych	(412)	(282)	(130)	523
Wartość środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	(7)	(112)	105	54
Wartość środków trwałych w leasingu	(85)	(89)	4	(40)
Nadwyżka niezrealizowanych dodatnich różnic kursowych	(135)	(1 553)	1 418	(1 777)
Naliczone odsetki od lokat	(47)	(34)	(13)	(34)
Naliczone przychody z ubezpieczenia	(168)	(651)	483	(651)
Naliczone odsetki od udzielonych pożyczek	(25)	–	(25)	61
Rozliczane w czasie koszty gwarancji i ubezpieczeń	(981)	(395)	(586)	(214)
Wycena certyfikatów	(184)	(128)	(56)	(128)
Wycena papierów wartościowych	–	–	–	191
Wycena instrumentów pochodnych	–	–	–	103
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	–	–	–	2 827
Utrata kontroli operacyjnej nad jednostką zależną	–	–	–	(1 055)
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	<u>(35 599)</u>	<u>(8 170)</u>	<u>(27 429)</u>	<u>12 480</u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

	<i>Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>		<i>Skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>	
	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
<i>Aktywa z tytułu podatku odroczonego</i>				
Wartość odpisów aktualizujących wartość należności	4 722	4 710	12	2 517
Wartość odpisów aktualizujących wartość zapasów	1 467	912	555	29
Naliczone koszty premii	1 779	1 262	517	(698)
Naliczone koszty niewykorzystanych urlopów	209	191	18	25
Wycena należności długoterminowych	37	37	–	(28)
Wartość odpisów aktualizujących wartość długoterminowych aktywów finansowych	899	2 322	(1 423)	–
Odpis aktualizujący nieruchomości	53	–	53	(45)
Naliczone koszty realizacji umów o usługę budowlaną	1 041	473	568	(2 173)
Wycena aktywów związana z rozliczeniem umów o usługę budowlaną zgodnie z MSR 11	33 964	23 212	10 752	(10 739)
Naliczone koszty wytworzenia oddziału w Turcji	9 486	1 172	8 314	813
Naliczone koszty napraw gwarancyjnych	2 513	1 080	1 433	(2 521)
Naliczone koszty z tytułu nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych	4 114	3 765	349	1 851
Zobowiązania z tytułu składek ZUS od wynagrodzeń	599	1 952	(1 353)	1 909
Zobowiązania z tytułu leasingu	–	25	(25)	15
Naliczone koszty prowizji bankowych	1	1	–	(198)
Naliczone koszty sprzedanych środków trwałych	–	–	–	(159)
Naliczone odsetki od zobowiązań	204	202	2	202
Naliczone odsetki od przeterminowanych należności	(29)	–	(29)	–
Wartość rezerwy na przewidywane kary	1 486	27	1 459	(199)
Wycena instrumentów pochodnych	1 924	3 427	(1 503)	3 427
Korekta wartości zapasów o niezrealizowane zyski	27	241	(214)	203
Różnice kursowe	28	–	28	–
Pozostałe	252	293	(41)	293
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	64 776	45 304	19 472	(5 476)
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego			(7 957)	7 004
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	29 177	37 134		

Jednostka dominująca ani jednostki zależne w okresie sprawozdawczym nie zanotowały straty podatkowej, która zostanie rozliczona w przyszłych okresach sprawozdawczych. Jednostka zależna dokonywała rozliczania straty podatkowej z lat ubiegłych.

Polityka tworzenia odroczonego podatku dochodowego została przedstawiona w nocie 6.28.2.

11. Działalność zaniechana

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku Grupa nie zaniechała żadnej działalności.

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku, na skutek utraty kontroli operacyjnej nad jednostką zależną, Grupa zaniechała działalności w segmencie elektrofiltrów w dotychczasowym zakresie. Jednostką zależną ELWO S.A. w dniu 30 grudnia 2008 roku złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości w związku z utratą płynności finansowej i osiągnięcia stanu niewypłacalności, polegającym na istotnym ograniczeniu możliwości regulowania wymagalnych zobowiązań. ELWO S.A. na przestrzeni 2008 roku zawarła szereg walutowych transakcji terminowych (opcje walutowe i kontrakty forward) z ING Bankiem Śląskim S.A., Bankiem Millennium S.A., Fortis Bankiem S.A. oraz z Bankiem PeKaO S.A. Niespodziewane i bardzo dynamiczne osłabienie się PLN wobec EUR w drugiej połowie 2008 roku doprowadziło do istotnych strat - w rozliczeniach z bankami - wynikających z negatywnej wyceny zawartych transakcji walutowych. Banki rozpoczęły procedurę zajmowania środków finansowych znajdujących się na rachunkach ELWO S.A. oraz do przejmowania środków wpływających na rachunki spółki w związku z realizowanymi kontraktami handlowymi, co w praktyce doprowadziło do stanu niewypłacalności spółki. W zaistniałej sytuacji oraz w związku z dyspozycją art. 10 w zw. z art. 21 prawa upadłościowego i naprawczego, zarząd jednostki zależnej był zobowiązany do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki. W dniu 26 lutego 2009 roku Sąd Rejonowy Katowice-Wschód Wydział X Gospodarczy ogłosił upadłość ELWO S.A. obejmującą likwidację majątku.

12. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Spółki wchodzące w skład Grupy tworzą takie fundusze i dokonują okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego oraz odpisu dla emerytów i rencistów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Spółek, pożyczek udzielonych ich pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Aktywa Funduszy Spółek wchodzących w skład Grupy	1 056	599
Środki pieniężne ZFŚS	683	264
Pożyczki udzielone pracownikom spółek z funduszy	373	335
Zobowiązania wobec ZFŚS	(362)	(312)
Saldo rozrachunków z funduszami	694	287

Grupa dokonała zmiany prezentacji funduszy specjalnych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w tym zobowiązań z tytułu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych poprzez pomniejszenie ich o środki pieniężne oraz należności z tytułu pożyczek z ZFŚS.

13. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie skonsolidowanego zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych jednostki dominującej występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i zysku na jedną akcję:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Zysk netto z działalności kontynuowanej	38 830	38 234
Zysk z działalności zaniechanej		(50 344)
Zysk netto	38 830	(12 110)
<hr/>		
Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia zysku na jedną akcję	37 749	(10 996)
<hr/>		
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	69 600 000	69 600 000
Wpływ rozwodnienia:		
Opcje na akcje		
Umarzalne akcje uprzywilejowane		
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	69 600 000	69 600 000
<hr/>		
Zysk/(strata) na jedną akcję		
– podstawowy z zysku za rok	0,54	(0,16)
– podstawowy z zysku z działalności kontynuowanej	0,56	0,55
<hr/>		

W okresie między końcem okresu sprawozdawczego a dniem sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych jednostki dominującej.

14. Dywidendy wypłacone

Zwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. z dnia 19 czerwca 2009 roku podjęło uchwałę nr 20 o wypłacie dywidendy dla Akcjonariuszy jednostki dominującej w kwocie 10 440 000 złotych (0,15 zł/1 akcję). Uprawnienie do dywidendy ustalono według stanu posiadania akcji RAFAKO S.A. na dzień 14 lipca 2009 roku, natomiast termin wypłaty dywidendy określono na dzień 28 lipca 2009 roku. Jednostka dominująca dokonała wypłaty dywidendy z zysku za rok 2008 w terminie określonym uchwałą Walnego Zgromadzenia (27 lipca 2009 roku).

Zgodnie z przyjętymi politykami rachunkowości, dywidenda może być wypłacona jedynie z zysku pojedynczych jednostek wchodzących w skład Grupy, a nie w oparciu o skonsolidowany wynik Grupy Kapitałowej.

15. Propozycja podziału zysku za 2009 rok

Zarząd jednostki dominującej rekomenduje przeznaczenie zysku za 2009 rok w kwocie 35 654 278,27 złotych na kapitał zapasowy jednostki dominującej.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

16. Rzeczowe aktywa trwałe

31 grudnia 2009 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2009 roku	14 524	81 697	50 344	1 994	–	15 226	163 785
Zwiększenia stanu	1	14 014	9 462	1 007	945	15 129	40 558
Zmniejszenia stanu	(6)	(1 098)	(241)	–	–	(25 872)	(27 217)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	12	–	–	–	12
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(2 766)	(8 231)	(431)	(945)	–	(12 373)
Utworzenie odpisu aktualizującego	–	(279)	–	–	–	–	(279)
Przeniesienie środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	(2)	(234)	–	–	–	–	(236)
Wartość netto na 31 grudnia 2009 roku	14 517	91 334	51 346	2 570	–	4 483	164 250
Na dzień 1 stycznia 2009 roku							
Wartość brutto	14 524	92 160	78 136	4 254	2 094	15 226	206 394
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(10 463)	(27 792)	(2 260)	(2 094)	–	(42 609)
Wartość netto	14 524	81 697	50 344	1 994	–	15 226	163 785
Na dzień 31 grudnia 2009 roku							
Wartość brutto	14 517	104 936	86 856	5 137	2 822	4 483	218 751
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(13 602)	(35 510)	(2 567)	(2 822)	–	(54 501)
Wartość netto	14 517	91 334	51 346	2 570	–	4 483	164 250

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

31 grudnia 2008 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2008 roku	12 219	81 364	38 764	2 603	–	9 745	144 695
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	4 639	15 551	6 851	360	–	135	27 536
Zwiększenia stanu	–	5 864	19 929	490	603	29 033	55 919
Zmniejszenia stanu	(17)	(260)	(172)	(29)	–	(23 683)	(24 161)
Korekta wartości	47	1 492	60	–	–	–	1 599
Utworzenie odpisu aktualizującego	–	(7 530)	(3 394)	–	–	–	(10 924)
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(3 377)	(9 088)	(621)	(603)	–	(13 689)
Utrata kontroli nad jednostką zależną	(2 364)	(11 407)	(2 606)	(809)	–	(4)	(17 190)
Wartość netto na 31 grudnia 2008 roku	14 524	81 697	50 344	1 994	–	15 226	163 785
Na dzień 1 stycznia 2008 roku							
Wartość brutto	12 219	92 906	62 060	4 854	2 681	9 745	184 465
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(11 542)	(23 296)	(2 251)	(2 681)	–	(39 770)
Wartość netto	12 219	81 364	38 764	2 603	–	9 745	144 695
Na dzień 31 grudnia 2008 roku							
Wartość brutto	14 524	92 160	78 136	4 254	2 094	15 226	206 394
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(10 463)	(27 792)	(2 260)	(2 094)	–	(42 609)
Wartość netto	14 524	81 697	50 344	1 994	–	15 226	163 785

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Niskocenne środki trwałe

W roku 2009 roku Grupa nabyła niskocenne środki trwałe o łącznej wartości 973 tysiące złotych, które zostały całkowicie umorzone w roku 2009 (2008 rok: 804 tysiące złotych).

Środki trwałe w leasingu

Na dzień 31 grudnia 2009 roku jednostka dominująca posiadała i użytkowała środek transportu na mocy umowy leasingu finansowego w wysokości 107 tysięcy złotych brutto na dzień nabycia przedmiotu leasingu (na dzień 31 grudnia 2008 roku posiadała i użytkowała środki transportu na mocy umów leasingu finansowego w wysokości 525 tysięcy złotych brutto na dzień nabycia przedmiotu leasingu). Okres użytkowania tego środka jest zgodny z okresem trwania umowy leasingowej i wynosi 48 miesięcy. Spółka dokonuje odpisów amortyzacyjnych tego środka metodą liniową.

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku siedem umów leasingowych zawartych przez jednostkę dominującą o łącznej wartości 418 tysięcy złotych na dzień nabycia przedmiotu leasingu zostało zakończonych w terminach zgodnych z podpisanymi umowami. Jednostka dominująca wykorzystała przysługujące jej prawo zakupu leasingowanych samochodów.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku jednostka zależna posiadała i użytkowała maszyny i urządzenia oraz środki transportu na mocy umów leasingu finansowego w łącznej wysokości 1 552 tysiące złotych brutto na dzień nabycia przedmiotu leasingu (31 grudnia 2008 roku: 1 265 tysięcy złotych). Okres użytkowania tych środków nie jest zgodny z okresem trwania umów leasingowych i wynosi od 24 do 60 miesięcy. Jednostka dokonuje odpisów amortyzacyjnych tych środków metodą liniową.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na środkach trwałych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku żaden z gruntów lub budynków będących własnością Spółek wchodzących w skład Grupy i zakwalifikowanych do rzeczowych aktywów trwałych nie był objęty hipoteką ustanowioną w celu zabezpieczenia kredytów bankowych Grupy.

17. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa wyodrębniła środki trwałe o wartości 236 tysięcy złotych jako przeznaczone do sprzedaży. Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa nie wyodrębniła aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Grunty	2	–
Budynki i budowle	234	–
	<u>236</u>	<u>–</u>

18. Nieruchomości inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa nie posiadała nieruchomości inwestycyjnych, które spełniałyby kryteria ich ujęcia jako aktywów.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

19. Wartości niematerialne

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Inne wartości niematerialne</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2009 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2009 roku	376	6 443	460	7 279
Zwiększenia stanu	–	890	56	946
Zmniejszenia stanu	–	–	–	–
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	–	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 126)	(130)	(1 256)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	4	4
Na dzień 31 grudnia 2009 roku	376	6 207	390	6 973
Na dzień 1 stycznia 2009 roku				
Wartość brutto	376	12 766	718	13 860
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(6 323)	(258)	(6 581)
Wartość netto	376	6 443	460	7 279
Na dzień 31 grudnia 2009 roku				
Wartość brutto	376	13 656	782	14 814
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(7 449)	(392)	(7 841)
Wartość netto	376	6 207	390	6 973
31 grudnia 2008 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2008 roku	376	2 626	1 693	4 695
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	–	–	421	421
Zwiększenia stanu	–	4 747	312	5 059
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	(1 159)	(1 159)
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(930)	(736)	(1 666)
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	–	(71)	(71)
Na dzień 31 grudnia 2008 roku	376	6 443	460	7 279
Na dzień 1 stycznia 2008 roku				
Wartość brutto	376	5 588	3 448	9 412
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(2 962)	(1 755)	(4 717)
Wartość netto	376	2 626	1 693	4 695
Na dzień 31 grudnia 2008 roku				
Wartość brutto	376	12 766	718	13 860
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(6 323)	(258)	(6 581)
Wartość netto	376	6 443	460	7 279

W skład wartości niematerialnych wchodzi patenty, licencje i oprogramowanie. Największe pozycje stanowią:

- licencja na kotły nadkrytyczne typu BENSON, której wartość bilansowa wynosi na dzień 31 grudnia 2009 roku 3 017 tysięcy złotych (31 grudnia 2008 roku: 3 352 tysięcy złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2009 roku okres amortyzacji licencji wynosi 9 lat;
- licencja na kotły odzysknicowe, której wartość bilansowa wynosi na dzień 31 grudnia 2009 roku 385 tysięcy złotych (31 grudnia 2008: 514 tysięcy złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2009 roku okres amortyzacji licencji wynosi 3 lata.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na wartościach niematerialnych:

Wartości niematerialne nie stanowiły zabezpieczenia zobowiązań Grupy Kapitałowej RAFAKO na dzień 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku.

Wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży:

W Grupie ani na dzień 31 grudnia 2009 roku ani na dzień 31 grudnia 2008 roku nie występują wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży.

Wartość firmy:

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Grupa wykazała wartość firmy w kwocie 376 tysięcy złotych powstałą z rozliczenia przeprowadzonej przez jednostkę dominującą w 2007 roku transakcji nabycia przedsiębiorstwa Wyrskich Zakładów Urządzeń Przemysłowych „NOMA INDUSTRY” Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Wyrach.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku jednostka dominująca przeprowadziła test na utratę wartości powyższego aktywa. Test na utratę wartości firmy nie wykazał konieczności dokonania odpisu aktualizującego.

Amortyzacja patentów i licencji:

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku patenty i licencje amortyzowane były równomiernie przez okres ich ekonomicznego użytkowania wynoszący od 5 do 10 lat.

Prace badawcze i prace rozwojowe:

Grupa w roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku ani w roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku nie poniosła kosztów prac badawczych ani prac rozwojowych.

20. Połączenia jednostek gospodarczych

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku spółki Grupy Kapitałowej nie łączyły się z innymi jednostkami gospodarczymi.

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku, jednostka dominująca przejęła kontrolę nad Spółką FPM S.A., nabywając łącznie 70,5% jej kapitału zakładowego i ponosząc łączne koszty nabycia jednostki w kwocie 29 950 371,47 złotych. Poprzez połączenie z FPM S.A. jednostka dominująca objęła również kontrolę nad spółką PALSERWIS Sp. z o.o., która jest jednostką w 100% zależną od FPM S.A.

Grupa Kapitałowa RAFAKO na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku, w związku z powyższą transakcją, wykazuje wartość firmy z konsolidacji w kwocie 4 263 tysiące złotych.

W związku ze spełnieniem warunku przejścia kontroli nad zakupionym podmiotem, do rozliczenia transakcji nabycia zastosowano wymogi MSSF 3 – Połączenie jednostek gospodarczych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

21. Wartość firmy z konsolidacji

Na dzień 31 grudnia 2009 roku, w związku z przejściem kontroli nad Grupą Kapitałową FPM, Grupa Kapitałowa RAFAKO prezentuje wartość firmy z konsolidacji w kwocie 4 263 tysiące złotych.

	Wartość godziwa (w tysiącach złotych)
Koszty połączenia z FPM S.A.	28 872
Wartość przejętych 66,31% aktywów netto	26 067
Wartość firmy z konsolidacji FPM S.A.	2 805
Przejęta wartość firmy z konsolidacji Grupy FPM	1 458
Wartość firmy z konsolidacji Grupy RAFAKO	4 263

Na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku jednostka dominująca i jednostka zależna będąca jednocześnie jednostką dominującą niższego szczebla przeprowadziły test na utratę wartości powyższego aktywa. Test na utratę wartości firmy nie wykazał konieczności dokonania odpisu aktualizującego.

22. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

W latach zakończonych 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku, jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadziły wspólnych przedsięwzięć z innymi jednostkami gospodarczymi.

23. Akcje/udziały w spółkach

	31 grudnia 2009	31 grudnia 2008
Akcje/udziały w spółkach zależnych nie notowanych na giełdzie	–	242
Akcje/udziały w pozostałych spółkach nie notowanych na giełdzie	534	534
	534	776

Akcje/udziały w spółkach zależnych nie stanowiły zabezpieczenia zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2009 roku, ani na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Akcje/udziały w jednostkach zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2009 roku:

Nazwa Spółki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	data objęcia kontroli	wartość udziałów (akcji) wg ceny nabycia	korekty aktualizujące wartość	wartość bilansowa udziałów (akcji)	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
ELWO S.A.*	Pszczyna	produkcja filtrów i urządzeń do odpopielania	25.04.1994	19 375	(19 375)	–	95,26%	95,26%
				19 375	(19 375)	–		

* - w dniu 26 lutego 2009 roku sąd podjął decyzję o ogłoszeniu upadłości spółki, jednostka dominująca nie sprawuje kontroli nad jednostką

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Dane finansowe jednostek zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2009 roku:

Nazwa Spółki	kapitał własny	kapitał zakładowy	zyski zatrzymane	zobowiązania	należności	aktywa jednostki, razem	przychody ze sprzedaży	nieopłacona wartość akcji / udziałów	otrzymane lub należne dywidendy
ELWO S.A. w upadłości*	(33 704)	6 000	(39 704)	60 943	27 917	67 052	20 486	–	–

* - dane nieweryfikowane, jednostka dominująca nie sprawuje kontroli nad jednostką

Akcje/udziały w jednostkach zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Nazwa Spółki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	data objęcia kontroli	wartość udziałów (akcji) wg ceny nabycia	korekty aktualizujące wartość	wartość bilansowa udziałów (akcji)	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
RAFAKO-HANDELS AG	Zurich	handel urządzeniami wytwarzającymi energię produkcja filtrów	02.11.1993	551	(309)	242	99,50%	99,50%
ELWO S.A.*	Pszczyna	i urządzeń do odpopielania	25.04.1994	19 375	(19 375)	0	96,26%	96,26%
				19 926	(19 684)	242		

*- w dniu 26 lutego 2009 roku sąd podjął decyzję o ogłoszeniu upadłości spółki

Dane finansowe jednostek zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Nazwa Spółki	kapitał własny	kapitał zakładowy	zyski zatrzymane	zobowiązania	należności	aktywa jednostki, razem	przychody ze sprzedaży	nieopłacona wartość akcji / udziałów	otrzymane lub należne dywidendy
ELWO S.A.*	(46 591)	10 200	(96 935)	129 108	50 883	82 517	92 919	–	–
RAFAKO-HANDELS AG**	12	554	(47)	4	2	16	7	490	–

* - dane nieweryfikowane, jednostka dominująca nie sprawuje kontroli nad jednostką

** - dane finansowe spółki prezentowane wg PSR, spółka nie prowadzi działalności, dane na 31 grudnia 1996 roku.

Akcje/udziały w jednostkach stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku:

Nazwa Spółki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	wartość udziałów (akcji) wg ceny nabycia	korekty aktualizujące wartość	wartość bilansowa udziałów (akcji)	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o.*	Zhangjiakou Chiny	produkcja i sprzedaż kotłów	4 644	(4 644)	–	26,23	26,23%
				4 644	(4 644)	–	

*-spółka opisana również w notcie 24

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Dane finansowe jednostek stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2009 roku*:

Nazwa Spółki	kapitał własny	kapitał zakładowy	zyski zatrzymane	zobowiązania	należności	aktywa jednostki, razem	przychody ze sprzedaży	nieopłacona wartość akcji / udziałów	otrzymane lub należne dywidendy
SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o.	26 077	17 702	(502)	152 511	86 192	178 588	99 636	–	–

* - dane finansowe spółki prezentowane wg chińskich standardów rachunkowości

Dane finansowe jednostek stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2008 roku*:

Nazwa Spółki	kapitał własny	kapitał zakładowy	zyski zatrzymane	zobowiązania	należności	aktywa jednostki, razem	przychody ze sprzedaży	nieopłacona wartość akcji / udziałów	otrzymane lub należne dywidendy
SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o.	27 136	17 702	(339)	151 211	84 719	178 347	61 247	–	–

* - dane finansowe spółki prezentowane wg chińskich standardów rachunkowości

Udział Grupy w pozostałych jednostkach przedstawia się następująco:

31 grudnia 2009 roku*

Nazwa Spółki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	wartość bilansowa akcji (udziałów)	kapitał własny	kapitał zakładowy	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
APC Metalchem S.A. w upadłości****	Opole	projektowanie i produkcja aparatury chemicznej	–	(35 973)	(17 563)	0,12%	0,12%
CBKK S.A.	Tarnowskie Góry	projektowanie kotłów energetycznych	22	3 495	501	2,55%	2,55%
ENGOREM Sp. z o.o.	Łódź	działalność remontowa w zakresie energetyki	6	9 178	1 165	0,04%	0,04%
FAMAK S.A.**	Kluczbork	produkcja dźwignic i maszyn do transportu ciągłego	18	20 038	77 366	0,02%	0,02%
MORFEO S.A. w upadłości***	Ozorków	produkcja tkanin bawełnianych i bawełnopodobnych	–	(43 537)	2 311	0,03%	0,03%
PKE S.A.	Katowice	wytwarzanie energii elektrycznej	488	3 877 157	1 559 232	0,01%	0,01%
WISTOM S.A. w upadłości	Tomaszów Mazowiecki	produkcja włókien chemicznych	–	(109 737)	59 371	0,67%	0,67%
			534				

* - dane finansowe spółek prezentowane wg PSR, dane nieweryfikowane

** - dane na 31 grudnia 2008 roku

*** - dane na 30 czerwca 2007 roku

****- dane na 31 grudnia 2005 roku

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

31 grudnia 2008 roku*

Nazwa Spółki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	wartość bilansowa akcji (udziałów)	kapitał własny	kapitał zakładony	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
APC Metalchem S.A. w upadłości**	Opole	projektowanie i produkcja aparatury chemicznej	–	(35 973)	(17 563)	0,12%	0,12%
CBKK S.A.	Tarnowskie Góry	projektowanie kotłów energetycznych	22	3 266	501	2,55%	2,55%
Energo-Investment S.A. w likwidacji***	Racibórz	oddłużanie przedsiębiorstw i handel wierzytelnościami	–	831	831	12,82%	12,82%
ENGOREM Sp. z o.o.	Łódź	działalność remontowa w zakresie energetyki	6	7 609	1 165	0,04%	0,04%
FAMAK S.A.	Kluczbork	produkcja dźwignic i maszyn do transportu ciągłego	18	20 038	77 366	0,02%	0,02%
MORFEO S.A. w upadłości***	Ozorków	produkcja tkanin bawełnianych i bawełnopodobnych	–	(43 537)	2 311	0,03%	0,03%
PKE S.A.	Katowice	wytwarzanie energii elektrycznej	488	3 296 045	1 559 231	0,01%	0,01%
WISTOM S.A. w upadłości	Tomaszów Mazowiecki	produkcja włókien chemicznych	–	(109 904)	59 371	0,67%	0,67%
			534				

* - dane finansowe spółek prezentowane wg PSR, dane nieweryfikowane

** - dane na 30 czerwca 2007 roku

*** - dane na 31 grudnia 2005 roku

24. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych Grupa wycenia zgodnie z polityką rachunkowości opisaną w nocie 6.8.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku jako inwestycje w jednostkach stowarzyszonych Grupa prezentuje wartość udziałów w spółce SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o. z siedzibą w Zhangjiakou, Chiny, w której jednostka dominująca posiada udział w wysokości 26,23%. Podstawowym przedmiotem działalności SANBEI-RAFAKO jest produkcja i sprzedaż kotłów dla średnich i małych elektrowni. Spółka SANBEI-RAFAKO sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z chińskimi standardami rachunkowości. Zdaniem Zarządu jednostki dominującej, Grupa nie wywiera znaczącego wpływu na jednostkę stowarzyszoną ze względu na ograniczoną w znacznym stopniu możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji na temat polityki operacyjnej i finansowej jednostki, wobec czego Grupa wykazuje daną inwestycję w cenie nabycia. Udziały w spółce o wartości wg ceny nabycia 4 644 tysiące złotych są w całości objęte odpisem aktualizującym z tytułu trwałej utraty wartości.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Tabela poniżej przedstawia skrócone informacje dotyczące inwestycji w spółkę SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o.:

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Udział w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jednostki stowarzyszonej:	4 643	7 113
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)	168 864	168 706
Aktywa trwale (długoterminowe)	9 724	9 513
Zobowiązania krótkoterminowe	152 511	151 102
Zobowiązania długoterminowe	–	–
Aktywa netto	26 077	27 117
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Udział w dochodach i zysku jednostki stowarzyszonej:	919	155
Dochody	–	–
Zyski	3 505	591

*- dane finansowe zgodnie z chińskimi standardami rachunkowości stosowanymi przez spółkę SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o.

25. Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe)

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Pożyczki udzielone	–	–
Lokaty długoterminowe, w tym:	3 645	3 772
- stanowiące zabezpieczenie udzielonych Grupie gwarancji bankowych	3 645	3 772
Pozostałe aktywa długoterminowe	10	11
Inne	–	–
	3 655	3 783

26. Zapasy

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Materialy (według ceny nabycia)		
Według ceny nabycia	34 542	64 385
Według wartości netto możliwej do uzyskania	26 820	59 589
Produkcja w toku		
Według kosztu wytworzenia	–	1 224
Produkty gotowe:		
Według ceny nabycia/kosztu wytworzenia	1 478	542
Według wartości netto możliwej do uzyskania	1 478	542
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	28 298	61 355

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Stan na początek okresu	(4 796)	(4 647)
- objęcie kontroli w jednostce zależnej	-	(373)
- utworzenie odpisu aktualizującego	(3 148)	(638)
- rozwiązanie odpisu aktualizującego	222	862
Stan na koniec okresu	(7 722)	(4 796)

Zapasy materiałów nie stanowiły zabezpieczenia zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2009 roku. Zapasy materiałów o wartości księgowej 4 000 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie kredytu w rachunku bieżącym na dzień 31 grudnia 2008 roku.

27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	1 033	6
- do 12 miesięcy	1 033	6
- powyżej 12 miesięcy	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	161 342	180 207
- do 12 miesięcy	160 534	179 405
- powyżej 12 miesięcy	808	802
Należności z tytułu podatku dochodowego	509	5 306
Pozostałe należności od osób trzecich, w tym:	68 949	22 867
- należności budżetowe	36 740	588
- należności z tytułu udzielonych zaliczek	20 428	13 992
- udzielone pożyczki krótkoterminowe	-	-
- Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	717	287
- ubezpieczenia rzeczowe	5 190	2 105
- pozostałe	5 874	6 483
Pozostałe należności od podmiotów powiązanych	-	-
Należności ogółem (netto)	231 833	208 974
Odpis aktualizujący należności	39 020	29 251
Należności brutto	270 853	238 225

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

27.1. Należności z tytułu dostaw, robót i usług (brutto) – o pozostałym od końca okresu sprawozdawczego okresie spłaty:

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
a) do 1 miesiąca	64 843	142 648
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	23 355	10 416
c) powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	7 723	542
d) powyżej 12 miesięcy do 1 roku	8 099	4 905
e) powyżej 1 roku	824	1 222
f) należności przeterminowane	87 605	49 731
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, razem (brutto)	192 449	209 464
g) odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług	<u>(30 074)</u>	<u>(29 251)</u>
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, razem (netto)	<u>162 375</u>	<u>180 213</u>

Należności z tytułu dostaw, robót i usług o wartości bilansowej 93 214 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie udzielonych gwarancji oraz kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2009 roku (31 grudnia 2008 roku: 156 553 tysiące złotych).

27.2. Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane (brutto) – z podziałem na należności nie spłacone w okresie:

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
a) do 1 miesiąca	45 865	9 422
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	8 633	8 139
c) powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	2 873	1 476
d) powyżej 12 miesięcy do 1 roku	3 910	3 095
e) powyżej 1 roku	26 324	27 599
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane, razem (brutto)	87 605	49 731
f) odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane	<u>(30 074)</u>	<u>(28 909)</u>
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane, razem (netto)	<u>57 531</u>	<u>20 822</u>

Na dzień 31 grudnia 2009 roku z kwoty należności przeterminowanych 21 692 tysiące złotych stanowiły należności od podmiotów powiązanych w całości objęte odpisem aktualizującym (31 grudnia 2008 roku: 21 639 tysięcy złotych).

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi przedstawione są w nocie 39.5. informacji dodatkowej.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

27.3. Należności krótkoterminowe brutto (struktura walutowa)

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
a) w walucie polskiej	150 446	155 782
b) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)	120 407	82 443
b1. jednostka/waluta tys./EUR	27 681	18 100
tys. zł	114 265	74 684
b2. jednostka/waluta tys./BAM	208	273
tys. zł	439	584
b3. jednostka/waluta tys./TRY	2 859	3 600
tys. zł	5 467	6 913
b4. jednostka/waluta tys./RSD	–	6 016
tys. zł	–	261
b5. pozostałe waluty w tys. zł	236	1
Należności krótkoterminowe, razem	270 853	238 225

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności. Jednakże, dla niektórych kontrahentów okres spłaty należności ustalany na podstawie indywidualnych umów zawiera się w przedziale od 1 do 3 miesięcy. Grupa posiada także należności o dłuższym okresie spłaty, dotyczące rat gwarancyjnych na kontraktach długoterminowych.

Grupa posiada politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem na nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych Grupy.

Odpisy aktualizujące wartość należności:

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Stan na początek okresu, w tym:	(29 251)	(12 227)
- należności od podmiotów powiązanych	(21 639)	(7 538)
Korekta prezentacji	–	(229)
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności handlowych, w tym:	(944)	(16 832)
- należności od podmiotów powiązanych	–	(14 101)
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności finansowych	(8 946)	–
Rozwiązanie odpisu aktualizującego	48	1
Wykorzystanie odpisu aktualizującego	73	36
Stan na koniec okresu	(39 020)	(29 251)
- należności od podmiotów powiązanych	(21 639)	(21 639)

W 2009 roku jednostka dominująca utworzyła odpis aktualizujący wartość należności z tytułu toczącego się sporu z ING Bank Śląski S.A. w kwocie 8 946 tysięcy złotych.

W 2008 roku Zarząd jednostki dominującej, po dokonaniu oceny realizowalności aktywów, uwzględniając czynnik czasu oraz jego wpływ na wartość tych aktywów, podjął decyzję o objęciu odpisem aktualizującym wartość należności od ELEKTRIM-MEGADDEX S.A. (jednostki zależnej od spółki ELEKTRIM S.A. w upadłości) w kwocie 14,1 miliona złotych do pełnej wysokości, tj. 21 639 tysięcy złotych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

28. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów:		
- równowartość naliczonych przychodów ze sprzedaży związanych z wyceną kontraktów długoterminowych	64 332	58 143
	64 332	58 143
	64 332	58 143

29. Aktywa finansowe krótkoterminowe

29.1. Instrumenty pochodne

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Kontrakty forward	888	-
Opcje walutowe	-	-
	888	-
	888	-

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa posiada nierozliczone transakcje walutowe typu forward o dodatniej wartości godziwej. Są to transakcje sprzedaży EUR w kwocie 3 900 000 EUR.

<i>Lp.</i>	<i>Data zawarcia</i>	<i>Data rozliczenia</i>	<i>Waluta</i>	<i>Kurs rozliczenia</i>	<i>Nominalna transakcja w EUR</i>	<i>Wycena transakcji na 31.12.2009 w tys. zł</i>	<i>Bank</i>
1.	2009-05-28	2012-06-29	EUR/PLN	4,6250	1 800 000	463	BRE Bank
2.	2009-05-27	2012-12-28	EUR/PLN	4,6250	2 100 000	425	BRE Bank
					3 900 000	888	

Powyższe transakcje walutowe zostały zawarte w związku z realizowanymi kontraktami handlowymi denominowanymi w EUR, w oparciu o warunki rynkowe nie odbiegające od warunków powszechnie stosowanych dla tego typu transakcji finansowych.

Wzrost kursu EUR powyżej kursu spot, będącego istotnym składnikiem formuły wyceny przedmiotowych transakcji na koniec grudnia 2009 roku (tj. powyżej kursu 4,1082 PLN/EUR), będzie skutkował zmniejszeniem dodatniej wyceny wykazanych transakcji. „Ujemny” wpływ ewentualnego wzrostu kursu EUR powyżej poziomu 4,1082 PLN/EUR na wycenę i wynik finansowy Grupy w części będzie rekompensowany wzrostem wartości kontraktów handlowych (a tym samym rentowności tych kontraktów) denominowanych w EUR i powiązanych z zawartymi transakcjami walutowymi.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

29.2. Inwestycje krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Jednostki uczestnictwa funduszu inwestycyjnego Allianz Pieniężny		
Fundusz Inwestycyjny Otwarty	30 711	30 565
Jednostki uczestnictwa funduszu inwestycyjnego KBC Gamma		
Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty	4 985	–
Jednostki uczestnictwa funduszu inwestycyjnego PKO	1 224	–
Certyfikaty depozytowe funduszu Investor Fundusz Inwestycyjny		
Zamknięty	1 315	1 331
	38 235	31 896
	38 235	31 896

29.3. Lokaty krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Lokaty krótkoterminowe, w tym:	149 028	163 747
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	4 722	12 172
	149 028	163 747
	149 028	163 747

Lokaty krótkoterminowe są środkami pieniężnymi Grupy zdeponowanymi w bankach na różne okresy, od trzech miesięcy do jednego roku.

29.4. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Środki pieniężne w banku i w kasie	61 635	13 788
Lokaty krótkoterminowe, w tym:	6 067	58 799
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	–	191
	67 702	72 587
	67 702	72 587

Środki pieniężne w banku i w kasie są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe, klasyfikowane jako środki pieniężne, są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania spółek wchodzących w skład Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych z bankiem stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosi 67 702 tysiące złotych (31 grudnia 2008 roku: 72 587 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa dysponowała niewykorzystanymi przyznanymi środkami kredytowymi w wysokości 10 000 tysięcy złotych (31 grudnia 2008 roku: 25 857 tysięcy złotych).

30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/rezerwowe

30.1. Kapitał podstawowy

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku i w roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku kapitał podstawowy jednostki dominującej nie uległ zmianie i wynosił 139 200 000 złotych i dzielił się na 69 600 000 akcji zwykłych o wartości nominalnej 2,00 złote każda następujących serii:

<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Liczba akcji w szt.</i>	<i>Wartość akcji w tys. zł</i>
Akcje serii A	900 000	1 800
Akcje serii B	2 100 000	4 200
Akcje serii C	300 000	600
Akcje serii D	1 200 000	2 400
Akcje serii E	1 500 000	3 000
Akcje serii F	3 000 000	6 000
Akcje serii G	330 000	660
Akcje serii H	8 070 000	16 140
Akcje serii I	52 200 000	104 400
	69 600 000	139 200

30.2. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2,00 złote i zostały objęte w zamian za wkłady pieniężne.

30.3. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

30.4. Akcjonariusze jednostki dominującej o znaczącym udziale

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2009 roku jest zaprezentowana w załączniku nr 7 do sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej w 2009 roku dotyczącym stosowania zasad ładu korporacyjnego.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Struktura akcjonariatu uległa zmianie w okresie od 31 grudnia 2009 roku do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania i przedstawia się następująco:

Lista akcjonariuszy Spółki RAFAKO S.A. posiadających powyżej 5% akcji :				
Akcjonariusz /nazwa firmy/	Liczba akcji	Liczba głosów wynikających z posiadanych akcji	% udział w kapitale zakładowym	% udział w ogólnej liczbie głosów na WZ
Laris Investments Sp. z o.o. (spółka zależna Elektrim S.A. w upadłości) ¹	26 064 251	26 064 251	37,45	37,45
ELEKTRIM S.A. w upadłości ¹	8 682 189	8 682 189	12,47	12,47
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK, którego organem jest Aviva Powszechnie Towarzystwo Emerytalne Aviva BZ WBK SA ²	3 525 419	3 525 419	5,07	5,07
BZ WBK AIB Asset Management S.A. (klienci) ² w tym:	16 180 974	16 180 974	23,25	23,25
Fundusze Inwestycyjne, których organem jest BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., zarządzane przez BZ WBK AIB Asset Management S.A. (Arka BZ WBK Akcji FIO, Arka BZ WBK Rozwoju Nowej Europy FIO, Arka BZ WBK Energii FIO, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy FIZ, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy FIO, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu FIO, Arka BZ WBK Zrównoważony FIO, Lukas FIO ² w tym:	10 216 172	10 216 172	14,68	14,68
– Arka BZ WBK Akcji FIO ³	3 495 732	3 495 732	5,02	5,02

1- stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 27 kwietnia 2007 roku

2 - stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 3 lutego 2010 roku

3 - stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 24 sierpnia 2007 roku

Wykonywanie prawa głosu przysługującego funduszom inwestycyjnym otwartym zarządzanym przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych będące akcjonariuszami RAFAKO S.A. podlega ograniczeniom wskazanym w ustawie o funduszach inwestycyjnych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

30.5. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 77 947 tysięcy złotych. W dniu 15 maja 2000 roku Walne Zgromadzenie jednostki dominującej podjęło uchwałę o przeznaczeniu kwoty 41 169 tysięcy złotych na pokrycie nierozliczonych strat z lat ubiegłych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku nie wystąpiły zdarzenia powodujące zmianę w kapitale ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.

30.6. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy powstał z ustawowych odpisów z zysków generowanych w poprzednich latach obrotowych, a także z nadwyżek z podziału zysku ponad wymagany odpis w jednostkach Grupy.

30.7. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

Saldo kapitału rezerwowego z tytułu różnic kursowych jest korygowane o różnice kursowe wynikające z przeliczenia sprawozdania finansowego zagranicznej jednostki zależnej oraz zagranicznego oddziału jednostki dominującej.

30.8. Zyski zatrzymane

W skład zysków zatrzymanych, zgodnie z metodologią MSSF, w porównywalnym okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem zaliczono:

	<i>Niepodzielony wynik z lat ubiegłych</i>	<i>Wynik roku bieżącego</i>	<i>Razem</i>
Na dzień 1 stycznia 2009 roku przed korektą	15 845	–	15 845
Korekta błędu jednostki zależnej	569	–	569
Na dzień 1 stycznia 2009 roku po korekcie	16 414	–	16 414
Podział wyniku z lat ubiegłych	(6 369)		(6 369)
Wynik okresu		37 749	37 749
Wyplata dywidendy	(10 440)		(10 440)
Na dzień 31 grudnia 2009 roku	(395)	37 749	37 354
Na dzień 1 stycznia 2008 roku	28 350	–	28 350
Utrata kontroli nad jednostką zależną	18 998	–	18 998
Podział wyniku z lat ubiegłych	(19 072)	–	(19 072)
Wynik okresu	–	(11 565)	(11 565)
Korekta błędu z lat ubiegłych jednostki dominującej	(866)	–	(866)
Korekta błędu jednostki zależnej	569	–	569
Na dzień 31 grudnia 2008 roku	27 979	(11 565)	16 414

Na dzień 31 grudnia 2009 roku, w wyniku ujęcia zysku netto za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku w wysokości 37 749 tysięcy złotych, przeniesienia zysków z lat ubiegłych na kapitał zapasowy w wysokości 6 369 tysięcy złotych, wypłaty dywidendy w kwocie 10 440 tysięcy złotych oraz korekty błędu z lat ubiegłych w wysokości 569 tysięcy złotych wartość zysków zatrzymanych Grupy wyniosła 37 354 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku, w wyniku ujęcia straty netto za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku w wysokości minus 11 565 tysięcy złotych, przeniesienia zysków z lat ubiegłych na kapitał zapasowy w wysokości 19 072 tysiące złotych, korekty kapitału zapasowego Grupy o skutki utraty kontroli nad aktywami netto jednostki zależnej w kwocie 18 998 tysięcy złotych oraz korekty błędów z lat ubiegłych w wysokości minus 297 tysięcy złotych wartość zysków zatrzymanych Grupy wyniosła 16 414 tysięcy złotych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Korekty błędów z lat ubiegłych

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku Grupa dokonała korekty błędu z lat ubiegłych. Korekta dotyczyła błędu ustalenia wartości wyceny środków trwałych oraz ustalenia prawidłowej wartości rezerwy na podatek odroczonej z tytułu wyceny środków trwałych.

W skonsolidowanym sprawozdaniu za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku dokonano korekty błędu z lat ubiegłych polegającej na:

- uwzględnieniu decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego w kwocie wyższej od zadeklarowanej przez jednostkę o kwotę 1 136 tysięcy złotych, będącej wynikiem kontroli podatkowej przeprowadzonej w 2008 roku przez Drugi Śląski Urząd Skarbowy w Bielsku-Białej, której przedmiotem była kontrola w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych za 2002 rok,
- dokonaniu korekty deklaracji podatkowej podatku dochodowego od osób prawnych polegającej na pomniejszeniu wykazanych kosztów uzyskania przychodu o błędnie naliczoną amortyzację środka trwałego w kwocie 270 tysięcy złotych.

31. Kapitał udziałów niekontrolujących (Niekontrolujący udział w kapitale własnym)

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu przed korektą	12 601	2 432
Korekta błędu z lat ubiegłych	238	–
Początek okresu po korekcie	12 839	2 432
Dywidendy wypłacone przez jednostki zależne	–	–
Różnice kursowe z przeliczenia kapitałów jednostek zagranicznych	7	(1)
Nabycie akcji spółki FPM S.A.	–	11 522
Utrata kontroli operacyjnej nad jednostką zależną	–	2 206
Udział w wyniku jednostek zależnych	1 081	(3 320)
Koniec okresu	<u><u>13 927</u></u>	<u><u>12 839</u></u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

32. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

	<i>Waluta</i>	<i>Efektywna stopa procentowa %</i>	<i>Termin spłaty*</i>	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Krótkoterminowe					
Kredyty w rachunku bieżącym:					
Kredyt otrzymany 25.06.2008 roku z ING Bank Śląski S.A. w kwocie 5 milionów złotych zabezpieczony przelewem wiarytelności**	PLN	WIBOR 1M+1%	30.09.2009	–	777
	EUR	EURIBOR/LIBOR 1M+1,1%	30.09.2009	–	–
Kredyt otrzymany 14.04.2005 roku z BRE Bank S.A. w kwocie 1,5 miliona złotych zabezpieczony wekslem własnym in blanco, cesją należności oraz zastawem na zapasach	PLN	WIBOR O/N+1,5%	04.09.2009	–	766
				<u>–</u>	<u>1 543</u>
Inne kredyty krótkoterminowe:					
Kredyt obrotowy otrzymany 24.10.2008 roku z BRE Bank S.A. w kwocie 1 miliona złotych zabezpieczony wekslem własnym in blanco, cesją należności oraz zastawem na zapasach	PLN	WIBOR 1M+1,2%	24.02.2009	–	1 000
				–	7 100
Kredyt odnawialny otrzymany 10.06.2008 roku z BRE Bank S.A. w kwocie 9 milionów złotych zabezpieczony wekslem własnym in blanco oraz cesją należności	PLN	WIBOR 1M+1,3%	30.01.2009	–	7 100
Kredyt odnawialny otrzymany 16.11.2009 roku z BRE Bank S.A. w kwocie 1 miliona złotych zabezpieczony wekslem in blanco i cesją należności	PLN	WIBOR 1M+1,3%	14.01.2010	1 000	–
Kredyt odnawialny otrzymany 17.11.2009 roku z BRE Bank S.A. w kwocie 1 miliona złotych zabezpieczony wekslem in blanco i cesją należności	PLN	WIBOR 1M+1,3%	15.01.2010	1 000	–
Kredyt odnawialny otrzymany 21.12.2009 roku z BRE Bank S.A. w kwocie 2 milionów złotych zabezpieczony wekslem in blanco i cesją należności	PLN	WIBOR 1M+1,3%	19.02.2010	2 000	–
Kredyt odnawialny otrzymany 23.12.2009 roku z BRE Bank S.A. w kwocie pięćset tysięcy złotych zabezpieczony wekslem in blanco i cesją należności	PLN	WIBOR 1M+1,3%	21.02.2010	500	–
				<u>4 500</u>	<u>8 100 –</u>

* - termin spłaty zobowiązań jest podany dla ostatniego okresu, w którym wystąpiło zobowiązanie, umowy pożyczek otrzymanych nie zawierają prowizji ani dodatkowych opłat za udzielenie

** - umowa przyznawała limit dla spółek z Grupy Kapitałowej RAFAKO, tj. RAFAKO S.A., ELWO S.A. w upadłości oraz RAFAKO Engineering Sp. z o.o., z tego 10 milionów złotych stanowił kredyt gotówkowy na ww. spółki z Grupy, z czego na jednostkę dominującą i jednostkę zależną przypadowało 5 milionów złotych. Umowa ta została wypowiedziana z dniem 21 maja 2009.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku nastąpiło obniżenie zadłużenia z tytułu kredytów i pożyczek o 5 143 tysiące złotych (w roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku nastąpiło obniżenie zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek o 1 697 tysięcy złotych).

Wskaźnik zadłużenia bankowego, będący relacją sumy kredytów i pożyczek do sumy kapitałów własnych, na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniósł 1,24% i był o ponad 1 punkt procentowy niższy w porównaniu z rokiem ubiegłym (31 grudnia 2008: 2,87%).

33. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

33.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Szczegółowe polityki rachunkowości w odniesieniu do świadczeń emerytalnych zostały opisane w notcie 6.24. Na podstawie wyceny dokonanej na koniec każdego roku obrachunkowego przez profesjonalną firmę aktuarialną Grupa tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Na dzień 1 stycznia	19 819	18 955
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	–	392
Utworzenie rezerwy	3 527	2 971
Koszty wypłaconych świadczeń	(1 685)	(1 387)
Rozwiązanie rezerwy	(10)	(10)
Utrata kontroli w jednostce zależnej	–	(1 102)
Koniec okresu	21 651	19 819

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień i zakładane w roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku i w roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Stopa dyskontowa (%)	5,5	5,5
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)*	–	–
Wskaźnik rotacji pracowników*	5	5
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	5	4

* Brak danych w raporcie aktuarium

33.2. Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Jednostki wchodzące w skład Grupy nie tworzą rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

34. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego jednostki wchodzące w skład Grupy dokonują wyliczenia rezerwy lub aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Szczegóły dotyczące zastosowanych polityk rachunkowości w zakresie rozpoznawania aktywów/rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego zostały przedstawione w notcie 6.28.2

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz w okresach porównawczych aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jednostek wchodzących w skład Grupy nie zostały skompensowane z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego pozostałych jednostek z Grupy. Wysokość rezerw tytułu dorocznego podatku dochodowego kształtuje się następująco:

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3 043	3 589
	3 043	3 589

35. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

35.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług		
Wobec jednostek powiązanych	990	1 067
- do 12 miesięcy	990	1 067
- powyżej 12 miesięcy	-	-
Wobec jednostek pozostałych	108 360	146 887
- do 12 miesięcy	96 529	138 122
- powyżej 12 miesięcy	11 831	8 765
Razem	109 350	147 954

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku nastąpił spadek zobowiązań Grupy wobec dostawców o 38 604 tysiące złotych (w roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku nastąpił spadek zobowiązań Grupy wobec dostawców o 54 355 tysięcy złotych).

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 30-dniowych. Pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane, ze średnim 30-dniowym terminem płatności.

Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach miesięcznych w ciągu całego roku obrotowego.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku z kwoty zobowiązań Grupy z tytułu dostaw i usług 11 414 tysięcy złotych stanowią zobowiązania przeterminowane (31 grudnia 2008: 8 026 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku jednostki Grupy Kapitałowej nie posiadały przeterminowanych zobowiązań z tytułu podatków, cel, ubezpieczeń społecznych i innych.

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi przedstawione są w nocie 39.5. informacji dodatkowej.

35.2. Zobowiązania z tytułu inwestycji

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Zobowiązania z tytułu inwestycji w aktywa trwałe	4 616	3 728
	4 616	3 728

Na dzień 31 grudnia 2009 roku jednostka dominująca posiadała podpisane umowy dotyczące przyszłych zobowiązań z tytułu nakładów inwestycyjnych na łączną kwotę 690 tysięcy złotych. Umowy te dotyczą głównie inwestycji w budynki i budowlę.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

W 2010 roku Grupa planuje ponieść nakłady inwestycyjne w kwocie 41 598 tysięcy złotych, w tym:

- rzeczowe aktywa trwale 25 902 tysiące złotych;
- wartości niematerialne 3 196 tysięcy złotych;
- długoterminowe inwestycje finansowe 12 500 tysięcy złotych.

Plany inwestycyjne Grupy na rok 2009 zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2008 rok zakładały nakłady inwestycyjne w kwocie 43 889 tysięcy złotych, w tym:

- rzeczowe aktywa trwale 24 488 tysięcy złotych;
- wartości niematerialne 6 887 tysięcy złotych;
- długoterminowe inwestycje finansowe 12 514 tysięcy złotych.

Poniesione przez Grupę w 2009 roku nakłady na niefinansowy majątek trwały wyniosły 15 575 tysięcy złotych, w tym: środki trwale 12 419 tysięcy złotych, wartości niematerialne 3 156 tysięcy złotych, natomiast realizacja planów inwestycyjnych w zakresie inwestycji kapitałowych została przesunięta na 2010 rok..

35.3. Pozostałe zobowiązania

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Zobowiązania z tytułu podatków, cel, ubezpieczeń społecznych i innych		
Podatek VAT	407	1 828
Podatek zryczałtowany u źródła	–	–
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 585	1 614
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	6 133	5 757
Pozostałe	125	411
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	5 509	5 112
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	23	–
Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych	–	490
Zobowiązania wobec wspólnego przedsięwzięcia	–	–
Inne zobowiązania	–	–
Pozostałe zobowiązania z tytułu:		
Rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	1 097	1 003
Rezerwy na koszty premii	9 367	6 706
Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych	13 229	5 686
Rezerwy na straty z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną	5 400	2 522
Rezerwy na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów	7 703	144
Rezerwy na koszty z tytułu kar umownych	347	1 475
Rezerwy na opóźniony spływ kosztów	381	–
Rezerwy na koszty audytu	90	130
Pozostałe	1 452	1 947
	52 848	34 825
	52 848	34 825

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Koszty z tytułu niewykorzystanych urlopów

Rezerwa na koszty niewykorzystanych urlopów wyliczana jest miesięcznie w oparciu o faktyczną ilość dni niewykorzystanych urlopów na koniec każdego miesiąca. W ciągu roku obrotowego na każdy miesiąc przypada jedna dwunasta należnego urlopu za cały rok, powiększona o wszystkie niewykorzystane dni z okresów poprzednich. Ustalona w ten sposób ilość dni mnożona jest przez średnią stawkę dzienną dla danego pracownika, ustaloną w oparciu o wynagrodzenie z miesiąca, na który rezerwa jest wyliczana powiększone o obciążenia z tytułu ZUS.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	1 003	755
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	1 177	1 081
Koszty wypłaconych świadczeń	(1 083)	(833)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	–
Koniec okresu	<u><u>1 097</u></u>	<u><u>1 003</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	1 097	1 003
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>1 097</u></u>	<u><u>1 003</u></u>

Koszty z tytułu premii

Jednostka dominująca wypłaca pracownikom premię roczną, której wysokość jest uzależniona od stopnia realizacji zysku operacyjnego firmy. Zgodnie z postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy (UZP), po zatwierdzeniu rocznych sprawozdań finansowych jednostek Grupy Kapitałowej, w terminie do 30 dni, Zarząd – po zasięgnięciu opinii Związków Zawodowych – podejmuje decyzję o wypłacie premii uznaniowej dla pracowników Spółek. W ciągu roku obrotowego spółki Grupy tworzą rezerwę z tytułu premii rocznej w wysokości określonej w UZP, o ile Zarządy Spółek nie podejmą decyzji o jej nie tworzeniu.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	6 706	9 861
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	8 832	5 720
Koszty wypłaconych świadczeń	(4 937)	(4 539)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(1 234)	(4 336)
Koniec okresu	<u><u>9 367</u></u>	<u><u>6 706</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	8 282	5 182
Długoterminowe na dzień	1 085	1 524
	<u><u>9 367</u></u>	<u><u>6 706</u></u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Koszty napraw gwarancyjnych

Rezerwy na naprawy gwarancyjne są tworzone w następstwie oszacowania spodziewanych i możliwych do oszacowania kosztów nadzoru, napraw, prac i robót gwarancyjnych związanych z zobowiązaniami kontraktowymi jednostek wchodzących w skład Grupy, wynikającymi z zakończenia realizacji umowy o usługę budowlaną. Wysokość tworzonej rezerwy jest sumą oszacowanych kosztów (własnych i kosztów „zewnętrznych” dostaw i usług) pomniejszoną o spodziewane, prawdopodobne przychody z tytułu refundacji tych kosztów (np. od dostawców i podwykonawców).

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	5 686	1 555
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	14 073	6 281
Poniesione koszty	(6 530)	(2 150)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	–
Koniec okresu	13 229	5 686
Krótkoterminowe na dzień	13 229	5 686
Długoterminowe na dzień	–	–
	13 229	5 686

Straty wynikające z umów o usługę budowlaną

Jednostki wchodzące w skład Grupy tworzą rezerwy na przewidywane straty na kontraktach zgodnie z metodologią opisaną w nocie 6.27.3. Jeśli na podstawie analizy wynika, iż szacunkowe koszty całkowite kontraktu przewyższą wiarygodne przychody z kontraktu (tzn. całkowity wynik na kontrakcie będzie stratą), wtedy cała strata na kontrakcie rozpoznawana jest w danym okresie obrotowym.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	2 522	13 598
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	4 876	6 673
Poniesione koszty	–	–
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(1 998)	(17 749)
Koniec okresu	5 400	2 522
Krótkoterminowe na dzień	590	1 930
Długoterminowe na dzień	4 810	592
	5 400	2 522

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów

Na dzień bilansowy tworzy się rezerwę na opóźniony spływ kosztów, w wysokości rzeczywistych kosztów poniesionych przez spółki Grupy, lecz nie stanowiących jeszcze zobowiązania oraz innych poniesionych kosztów, ustalonych w wiarygodny sposób, których wysokość oraz data powstania zobowiązania nie jest znana na dzień bilansowy.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	144	331
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	7 703	–
Poniesione koszty	–	–
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(144)	(187)
Koniec okresu	<u>7 703</u>	<u>144</u>
Krótkoterminowe na dzień	7 703	144
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u>7 703</u>	<u>144</u>

Koszty z tytułu kar umownych (innych niż kary za nieterminową realizację umowy)

Spółki Grupy tworzą rezerwę na karę umowną, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za niedotrzymanie zapisanych w umowie i objętych karą parametrów technicznych lub jeśli w związku z realizacją danej umowy zostały naruszone dobra osób trzecich. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za niedotrzymany parametr techniczny lub z możliwej do oszacowania wartości zobowiązania wobec osób trzecich.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	1 475	1 037
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	555	2 196
Poniesione koszty	(989)	(1 686)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(694)	(72)
Koniec okresu	<u>347</u>	<u>1 475</u>
Krótkoterminowe na dzień	347	1 475
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u>347</u>	<u>1 475</u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Rezerwa na opóźniony spływ kosztów

Na dzień bilansowy tworzy się rezerwę na opóźniony spływ kosztów, w wysokości rzeczywistych kosztów poniesionych przez spółki, lecz nie stanowiących jeszcze zobowiązania oraz innych kosztów do poniesienia, ustalonych w wiarygodny sposób, których wysokość oraz data powstania zobowiązania nie jest znana na dzień bilansowy.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	–	–
Utworzenie rezerwy	381	
Rozwiązanie rezerwy	–	–
Koniec okresu	<u><u>381</u></u>	<u><u>–</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	381	–
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>381</u></u>	<u><u>–</u></u>

Koszty audytu

Rezerwa na koszty audytu tworzona jest w kwocie zapłaty za badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego za dany rok obrotowy na podstawie umowy zawartej z audytorem. W okresie przed podpisaniem umowy za podstawę szacunków wartości rezerwy przyjmuje się kwotę zapłaty za audyt z umowy z roku poprzedniego. Po podpisaniu umowy z audytorem o badanie za dany rok, kwota rezerwy jest korygowana do wysokości kwot wynikających z umowy.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Początek okresu	130	132
Utworzenie rezerwy	107	136
Poniesione koszty	(125)	(120)
Rozwiązanie rezerwy	(22)	(18)
Koniec okresu	<u><u>90</u></u>	<u><u>130</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	90	130
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>90</u></u>	<u><u>130</u></u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

35.4. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Podatek dochodowy od osób prawnych	—	32
	<u>—</u>	<u>32</u>

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku w spółkach Grupy, za wyjątkiem jednej spółki zależnej, nie miały miejsca kontrole podatkowe. W jednostce zależnej miała miejsce kontrola podatkowa w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych przeprowadzona przez Drugi Śląski Urząd Skarbowy w Bielsku Białej. Kontrolą objęto okres 12 miesięcy 2006 roku. Kontrola została zakończona decyzją określającą wysokość zobowiązania podatkowego wyższą od zadeklarowanej przez jednostkę zależną o kwotę 8 418 złotych. Kwota powyższa została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2009.

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku w jednostce dominującej miała miejsce kontrola podatkowa w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych przeprowadzona przez Drugi Śląski Urząd Skarbowy w Bielsku Białej. Kontrolą objęto okres 12 miesięcy 2002 roku. Kontrola została zakończona decyzją określającą wysokość zobowiązania podatkowego wyższą od zadeklarowanej przez jednostkę dominującą o kwotę 1 135 588 złotych. Kwota powyższa została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2008 jako korekta błędów z lat ubiegłych w kapitale własnym Grupy.

36. Pozostałe zobowiązania finansowe

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Odroczone zyski z tytułu kontraktów walutowych	11 015	18 033
Kontrakty forward na waluty obce	11 015	18 033
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	622	749
	<u>11 637</u>	<u>18 782</u>

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

36.1. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa Kapitałowa posiada nierozliczone transakcje walutowe typu forward o ujemnej wycenie. Są to transakcje sprzedaży EUR w kwocie 28 549 131 EUR.

Lp.	Data zawarcia	Data rozliczenia	Waluta	Kurs rozliczenia	Nominał transakcji w EUR	Wycena transakcji na 31.12.2009 w tys. zł	Bank
1.	2008-10-24	2010-03-22	EUR/PLN	3,9780	7 041 783	(1 071)	BGŻ S.A.
2.	2008-10-24	2010-08-20	EUR/PLN	3,9930	2 872 522	(502)	BGŻ S.A.
3.	2008-10-24	2010-10-20	EUR/PLN	3,9980	1 436 809	(262)	BGŻ S.A.
4.	2008-10-29	2010-06-21	EUR/PLN	3,5955	6 000 000	(3 343)	BGŻ S.A.
5.	2008-10-29	2010-12-20	EUR/PLN	3,6045	4 000 000	(2 341)	BGŻ S.A.
6.	2008-10-30	2010-01-20	EUR/PLN	3,6560	1 436 261	(655)	BRE Bank
7.	2008-10-30	2010-01-20	EUR/PLN	3,6560	2 880 000	(1 313)	BRE Bank
8.	2008-10-30	2010-03-22	EUR/PLN	3,6660	861 756	(397)	BRE Bank
9.	2008-11-04	2010-02-08	EUR/PLN	3,5565	2 020 000	(1 131)	BRE Bank
					28 549 131	(11 015)	

Powyższe transakcje walutowe zostały zawarte w związku z realizowanymi kontraktami handlowymi denominowanymi w EUR, w oparciu o warunki rynkowe nie odbiegające od warunków powszechnie stosowanych dla tego typu transakcji finansowych.

Wzrost kursu EUR powyżej kursu spot, będącego istotnym składnikiem formuły wyceny przedmiotowych transakcji na koniec grudnia 2009 roku (tj. powyżej kursu 4,1082 PLN/EUR), będzie skutkowało zwiększeniem ujemnej wyceny wykazanych transakcji. „Ujemny” wpływ ewentualnego wzrostu kursu EUR powyżej poziomu 4,1082 PLN/EUR na wycenę i wynik finansowy Grupy Kapitałowej w części będzie rekompensowany wzrostem wartości kontraktów handlowych (a tym samym rentowności tych kontraktów) denominowanych w EUR i powiązanych z zawartymi transakcjami walutowymi.

Ponadto Grupa posiada nierozliczone opcje walutowe typu put, dające jednostce zależnej prawo do sprzedania waluty EUR:

Lp.	Data zawarcia	Data rozliczenia	Waluta	Kurs rozliczenia	Nominał transakcji w EUR	Wycena transakcji na 31.12.2009 w tys. zł	Bank
1.	2008-08-12	2009-04-29	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
2.	2008-08-12	2010-01-29	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
3.	2008-08-12	2010-03-02	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
4.	2008-08-12	2010-03-30	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
5.	2008-08-12	2010-06-01	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
6.	2008-08-12	2010-06-29	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
7.	2008-08-12	2010-07-29	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
8.	2008-08-12	2010-08-31	EUR	3,365	100 000	–	BRE Bank S.A.
					800 000	–	

Zarząd jednostki zależnej nie jest zobowiązany do realizacji opcji, w związku z czym opcje te nie generują ryzyka finansowego oraz nie wpływają negatywnie na wyniki finansowe Grupy.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

36.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Na koniec okresu sprawozdawczego jednostka dominująca i jednostka zależna posiadają osiemnaście podpisanych umów leasingu finansowego. W latach 2005-2006 jednostka dominująca zawarła osiem umów leasingu finansowego samochodów osobowych, w latach 2005-2009 jednostka zależna zawarła szesnaście umów leasingu finansowego. Warunki tych umów przedstawia poniższe zestawienie:

	<i>Data zawarcia umowy</i>	<i>Wartość początkowa środku trwałego w tys. zł</i>	<i>Okres, na który zawarto umowę</i>	<i>Waluta umowy</i>	<i>Zobowiązanie z tytułu leasingu w tys. zł na dzień</i>	
					<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Umowa leasingu samochodu osobowego	26.09.2005	103	48 miesięcy	EUR	–	21
Umowy leasingu pięciu samochodów osobowych	7.12.2005	247	47 miesięcy	EUR	–	62
Umowa leasingu samochodu osobowego	9.12.2005	68	48 miesięcy	EUR	–	17
Umowa leasingu samochodu osobowego	8.02.2006	107	48 miesięcy	EUR	2	32
Umowa leasingu samochodu osobowego	21.08.2006	51	35 miesięcy	PLN	–	10
Umowa leasingu 5 komputerów	25.08.2006	60	36 miesięcy	PLN	–	13
Umowa leasingu automatu do cięcia tlenem	5.10.2006	314	36 miesięcy	EUR	85	150
Umowa leasingu półautomatu spawalniczego	25.10.2006	45	36 miesięcy	PLN	9	18
Umowa leasingu wózka widłowego	14.12.2006	74	36 miesięcy	EUR	17	32
Umowa leasingu samochodu osobowego	12.10.2007	44	35 miesięcy	PLN	11	21
Umowa leasingu kopiarko-plotera	23.11.2007	41	35 miesięcy	PLN	13	23
Umowa leasingu prasy krawędziowej	29.11.2007	355	59 miesięcy	PLN	179	188
Umowa leasingu półautomatu spawalniczego	22.01.2008	59	35 miesięcy	PLN	25	35
Umowa leasingu półautomatu spawalniczego	23.06.2008	59	35 miesięcy	PLN	31	39
Umowa leasingu suwnicy dwudźwigarowej	29.10.2008	163	60 miesięcy	PLN	94	88
Umowa leasingu sterowników	08.06.2009	125	48 miesięcy	PLN	76	–
Umowa leasingu sprężarki śrubowej	25.07.2007	37	36 miesięcy	PLN	12	–
Umowa leasingu półautomatu spawalniczego	13.03.2008	31	30 miesięcy	PLN	9	–
Umowa leasingu systemu wentylacji	13.06.2008	57	48 miesięcy	PLN	35	–
Umowa leasingu oprogramowania INNA	20.04.2009	37	24 miesięcy	PLN	24	–
Razem		2 077			622	749

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku siedem umów leasingowych zawartych przez jednostkę dominującą o łącznej wartości 418 tysięcy złotych na dzień nabycia przedmiotu leasingu zostało zakończonych w terminach zgodnych z podpisanymi umowami. Jednostka dominująca wykorzystwała przysługujące jej prawo zakupu leasingowanych samochodów.

37. Dotacje i przychody przyszłych okresów

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Dotacje	103	–
Przychody przyszłych okresów z tytułu:		
Otrzymane zaliczki na poczet przyszłych dostaw	127 559	103 652
Wycena kontraktów długoterminowych	79 930	125 402
Inne	–	878
	207 592	229 932

38. Należności i zobowiązania warunkowe

38.1. Należności warunkowe

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Należności z tytułu gwarancji bankowych i poręczeń otrzymanych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	175 036	130 146
Otrzymane poręczenia spłaty kredytów i gwarancji bankowych, w tym:	16 227	16 362
- od jednostek powiązanych	–	–
Należności dotyczące nierozstrzygniętych sporów w władzami podatkowymi	–	–
Weksle otrzymane pod zabezpieczenie	10 882	48 374
- od jednostek powiązanych	1 045	13 562
Akredytywy	30 994	122 803
	233 079	317 685

38.2. Zobowiązania warunkowe

	<i>31 grudnia 2009</i>	<i>31 grudnia 2008</i>
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	724 571	572 563
Poręczenia kredytu bankowego, w tym:	–	12 450
- na rzecz jednostki powiązanej	–	12 450
Poręczenie spłaty gwarancji bankowych	–	–
Zobowiązania dotyczące nierozstrzygniętych sporów w władzami podatkowymi	–	–
Weksle wydane pod zabezpieczenie	10 796	10 929
- na rzecz jednostki powiązanej	220	220
Akredytywy	1 479	11 265
	737 066	607 207

38.3. Sprawy sporne, postępowania sądowe

Postępowania układowe i upadłościowe

Na dzień 31 grudnia 2009 roku łączna wartość zgłoszonych przez Grupę wierzytelności w postępowaniach układowych i upadłościowych wynosi 34 249 tysięcy złotych.

Największa należność w kwocie 7 671 tysięcy EUR (31 514 tysięcy złotych) dotyczy postępowania upadłościowego firm SEGHERS Better Technology oraz SEGHERS z siedzibą w Niemczech. Zarząd jednostki dominującej ocenia, że postępowanie upadłościowe może trwać długi czas, a prawdopodobieństwo uzyskania zapłaty należności jest niewielkie.

Postępowania sądowe

Na dzień 31 grudnia 2009 roku jednostka dominująca jest stroną w postępowaniach sądowych dotyczących wierzytelności spornych w łącznej kwocie 42 153 tysiące złotych.

Wierzytelność o największej wartości, tj. 11 500 tysięcy USD (32 778 tysięcy złotych) dotyczy roszczenia o zapłatę odszkodowania przez Spółkę Akcyjną Donieckoblenergo z siedzibą na Ukrainie, z powodu ostatecznego zaniechania realizacji budowy kotła przez klienta. W 2009 roku sąd pierwszej i drugiej instancji wydał korzystny dla jednostki dominującej wyrok, jednakże Wyższy Sąd Gospodarczy, po rozpatrzeniu skargi kasacyjnej strony pozwanej, uchylił te wyroki i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W świetle zaistniałych faktów Zarząd jednostki dominującej ocenia, że ryzyko nierealizowalności powyższego roszczenia istotnie wzrosło.

W październiku 2009 roku na wniosek banku ING, na rachunkach bankowych Spółki została przeprowadzona egzekucja komornicza. Egzekucja odbyła się na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego (BTE) wystawionego przez ING Bank Śląski S.A., w oparciu o oświadczenie o poddaniu się egzekucji złożone przez RAFAKO przy podpisaniu Umowy Kredytowej zawartej w dniu 25 czerwca 2008 roku pomiędzy ING Bank Śląski S.A., a spółkami Grupy Kapitałowej RAFAKO, tj. RAFAKO S.A., RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o. oraz Fabryką Elektrofiltrów ELWO S.A., w której to umowie sformułowana została odpowiedzialność solidarna podmiotów Grupy Kapitałowej.

ING Bank Śląski S.A., wykorzystując przywilej egzekucyjny w postaci BTE, przeprowadził egzekucję na kwotę 8 997 tysięcy złotych. Zarząd Spółki od początku kwestionował prawo Banku do dokonania obciążenia. W odpowiedzi na działania Banku Spółka w dniu 3 listopada 2009 roku złożyła pozew o zapłatę wyegzekwowanych kwot w Sądzie Okręgowym w Warszawie XX Wydział Gospodarczy. W związku z faktem, iż na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie został jeszcze wyznaczony termin pierwszej rozprawy, Zarząd Spółki nie jest w stanie jednoznacznie ocenić rozstrzygnięcia sporu przed sądem. Działając zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny, Spółka dokonała odpisu aktualizującego wartość należności spornej z tego tytułu.

38.4. Gwarancje

Grupa na dzień 31 grudnia 2009 roku posiadała zobowiązania warunkowe wynikające z gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych o łącznej wartości 724 572 tysiące złotych, w tym:

1. gwarancje należytego wykonania umowy oraz zwrotu zaliczki o łącznej wartości 142 079 tysięcy złotych udzielone przez BGŻ S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności z kontraktu,
2. gwarancje dobrego wykonania oraz zwrotu zaliczki o wartości 107 384 tysiące złotych udzielone przez Calyon Bank Polska S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności z kontraktu,
3. gwarancje dobrego wykonania oraz zwrotu zaliczki o wartości 61 228 tysięcy złotych udzielone przez Generali TU S.A. zabezpieczone wekslem in blanco,
4. gwarancje dobrego wykonania oraz zwrotu zaliczki o wartości 53 561 tysięcy złotych udzielone przez Deutsche Bank Polska S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności z kontraktu,
5. gwarancje zwrotu zaliczki, dobrego wykonania umowy oraz należytego usunięcia wad i usterek o łącznej wartości 51 321 tysięcy złotych udzielone przez Bank PeKaO S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności z kontraktu, zastawem na wierzytelnościach oraz umową na linię na gwarancje bankowe,
6. gwarancje dobrego wykonania umowy oraz właściwego usunięcia wad i usterek o łącznej wartości 42 629 tysięcy złotych udzielone przez TUiR WARTA S.A. zabezpieczone umową,
7. gwarancje udziału w przetargu, dobrego wykonania umowy, zwrotu zaliczki, zapłaty należności oraz należytego wykonania kontraktu w okresie gwarancyjnym oraz wykonania kontraktowych zobowiązań gwarancyjnych o łącznej wartości 48 383 tysiące złotych udzielone przez BRE BANK S.A. zabezpieczone umową współpracy, lokatami długoterminowymi,
8. gwarancje zwrotu zaliczki, dobrego wykonania umowy oraz terminowego usunięcia wad i usterek o wartości 42 040 tysięcy złotych udzielone przez Towarzystwo Ubezpieczeń EULER HERMES S.A. zabezpieczone umowami o udzielenie gwarancji kontraktowych,
9. gwarancje zwrotu zaliczki, wykonania kontraktowych zobowiązań gwarancyjnych, dobrego wykonania umowy oraz z tytułu udziału w przetargu o łącznej wartości 40 871 tysięcy złotych udzielone przez Kredyt Bank S.A. zabezpieczone wekslem własnym in blanco,
10. gwarancje zwrotu zaliczki o wartości 31 525 tysięcy złotych udzielone przez Towarzystwo Ubezpieczeń InterRisk S.A. zabezpieczone wekslem własnym in blanco,
11. gwarancje dobrego wykonania umowy, z tytułu udziału w przetargu oraz zwrotu zaliczki o łącznej wartości 22 112 tysięcy złotych udzielone przez BOŚ S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności, weksłami in blanco, oświadczeniem o poddaniu się egzekucji,
12. gwarancje dobrego wykonania umowy oraz zwrotu zaliczki o łącznej wartości 21 437 tysięcy złotych udzielone przez Raiffeisen Bank Polska S.A. zabezpieczone umową o limit wierzytelności,
13. gwarancje należytego wykonania umowy oraz zwrotu zaliczki o wartości 20 568 tysięcy złotych udzielone przez STU ERGO HESTIA S.A. zabezpieczone wekslem in blanco,
14. gwarancje należytego wykonania kontraktu oraz zwrotu zaliczki o łącznej wartości 14 980 tysięcy złotych udzielone przez PZU S.A. zabezpieczone weksłami in blanco oraz notarialnym oświadczeniem o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kpc,
15. gwarancje dobrego wykonania umowy, zwrotu zaliczki oraz terminowego usunięcia wad i usterek o łącznej wartości 14 317 tysięcy złotych udzielone przez T.U. Allianz Polska S.A. zabezpieczone umową o limit odnawialny, umową o udzielenie gwarancji kontraktowych oraz wekslem in blanco,
16. gwarancje dobrego wykonania umowy udzielone przez ING Bank Śląski S.A. o łącznej wartości 8 958 tysięcy złotych zabezpieczone umową kredytową,
17. gwarancje należytego usunięcia wad i usterek oraz dobrego wykonania umowy w okresie technicznym o łącznej wartości 1 178 tysięcy złotych udzielone przez DnB Nord S.A. zabezpieczone umową o limit kredytowy.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

39. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji z podmiotami powiązanymi za dany okres obrotowy (informacje dotyczące należności przeterminowanych na koniec okresu obrotowego przedstawione są w notcie 27.2 informacji dodatkowej):

<i>Podmiot powiązany</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia:</i>	<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>
Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:					
ELEKTRIM S.A. w upadłości	2009	–	59	–	1
	2008	–	42	–	–
Jednostki z Grupy Kapitałowej					
ELEKTRIM S.A. w upadłości:					
ELEKTRIM-MEGADEX S.A.	2009	–	–	–	16
	2008	–	–	–	15
PAK S.A.	2009	6 114	11	1 077	3
	2008	151	723	6	2
Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o.	2009	–	613	–	104
	2008	–	753	–	139
Jednostki zależne:					
ELWO S.A. w upadłości					
	2009	–	19 032	–	863
	2008	–	13 168	–	911
RAFAKO-HANDELS AG	2009	–	–	–	–
	2008	–	–	–	490
Jednostka stowarzyszona:					
SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o.					
	2009	–	–	–	–
	2008	–	–	–	–

W 2009 roku jednostka dominująca i jednostki zależne nie zawierały istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe.

39.1. Jednostka dominująca Grupy

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej RAFAKO jest RAFAKO S.A.

39.2. Podmiot o znaczącym wpływie na Grupę

Laris Investments Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (jednostka zależna od ELEKTRIM S.A. w upadłości) posiada 37,45% akcji zwykłych jednostki dominującej (31 grudnia 2008: 37,45%).

ELEKTRIM S.A. w upadłości z siedzibą w Warszawie posiada 12,47% akcji zwykłych jednostki dominującej (31 grudnia 2008 roku: 12,47%).

39.3. Jednostka stowarzyszona

SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o. z siedzibą w Zhangjiakou, Chiny

Jednostka dominująca posiada 26,23 %-owy udział w spółce SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o. (31 grudnia 2008 roku: 26,23 %).

39.4. Wspólne przedsięwzięcia, w których jednostki wchodzące w skład Grupy są współnikami

Jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadzą wspólnych przedsięwzięć.

39.5. Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 i 2008 roku jednostka dominująca i jednostki zależne nie zawierały istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe. Wszelkie transakcje z podmiotami powiązаныmi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Grupę w relacjach gospodarczych z podmiotami niepowiązаныmi. Wynagrodzenie ustalane jest w drodze przetargu, ustalane są standardowe warunki płatności. Podmiot powiązany musi zapewnić wykonanie usługi zgodnie z dokumentacją, udzielić gwarancji na określony czas oraz przedstawić zabezpieczenie w postaci bankowej gwarancji dobrego wykonania. Wobec podmiotów powiązanych obowiązują również standardowe kary umowne, zapisy zabezpieczające zachowanie tajemnicy, własności przemysłowej, ubezpieczenia kontraktu, działania siły wyższej i rozstrzygnięcia ewentualnych sporów.

39.6. Transakcje z udziałem innych członków Zarządu

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym nie udzielono pożyczek członkom Zarządów i Rad Nadzorczych jednostek wchodzących w skład Grupy.

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadziły żadnych transakcji z członkami Zarządów i Rad Nadzorczych.

39.7. Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących

Ilość akcji jednostki dominującej będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, a także ilość akcji i udziałów w jednostkach powiązanych z jednostką dominującą, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, według stanu na koniec grudnia 2009 roku, przedstawia poniższa tabela:

	<i>Nazwa spółki</i>	<i>Łączna liczba akcji (udziałów)</i>	<i>Wartość nominalna akcji (udziałów) w złotych</i>
<i>Osoba zarządzająca</i>			
Wiesław Różacki	RAFAKO S.A.	10 000	20 000,00
<i>Osoba nadzorująca</i>			
Sławomir Sykucki	ELEKTRIM S.A. w upadłości	5	5,00
Roman Jarosiński	ELEKTRIM S.A. w upadłości	5	5,00

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

39.8. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	6 524	6 032
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	–	–
Świadczenia pracownicze w formie akcji własnych	–	–
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego głównej kadrze kierowniczej	6 524	6 032

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki dominującej za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	1 575,2	787,0	1 051,0
Wiesław Różacki	600,0	208,0	–
Krzysztof Burek	255,2	75,0	–
Roman Czerwiński	255,2	–	–
Roman Jarosiński	240,0	168,0	331,0
Eugeniusz Myszk	224,8	168,0	240,0
Jerzy Thamm	–	168,0	480,0
Rada Nadzorcza	634,9	–	–
Krzysztof Pawelec	111,6	–	–
Roman Jarosiński	30,3	–	–
Grażyna Kuś	70,5	–	–
Witold Okarma	82,3	–	–
Sławomir Sykucki	82,3	–	–
Piotr Wawrzynowicz	11,8	–	–
Marek Wiak	82,3	–	–
Marian Woronin	70,5	–	–
Leszek Wyslocki	93,3	–	–
Rada Nadzorcza – jednostki zależne lub stowarzyszone			
Eugeniusz Myszk	116,0	–	–
Razem	2 326,1	787,0	1 051,0

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki dominującej za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	1 780,0	607,2	17,3
Wiesław Różacki	520,0	204,0	11,1
Roman Jarośniński	420,0	134,4	–
Eugeniusz Myszk	420,0	134,4	5,8
Jerzy Thamm	420,0	134,4	0,4
Rada Nadzorcza	566,9	–	1,4
Andrzej Banasiewicz	35,6	–	0,1
Piotr Fugiel	35,6	–	0,1
Grażyna Kuś	41,0	–	0,1
Witold Okarma	76,6	–	0,2
Krzysztof Pawelec	95,8	–	0,2
Sławomir Sykucki	76,6	–	0,2
Marek Wiak	76,6	–	0,2
Marian Woronin	41,0	–	0,1
Leszek Wyslocki	88,1	–	0,2
Rada Nadzorcza – jednostki zależne lub stowarzyszone	187,6	–	–
Eugeniusz Myszk	118,7	–	–
Jerzy Thamm	68,9	–	–
Razem	2 534,5	607,2	18,7

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej DOM Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	164	–	36
Mirosław Dziedzic	85	–	19
Marian Balicz	79	–	17
Rada Nadzorcza	200	–	–
Eugeniusz Myszk	56	–	–
Jolanta Markowicz	50	–	–
Adam Górnicki	50	–	–
Wiesława Skrzynecka	44	–	–
Razem	364	–	36

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej DOM Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	147	–	36
Mirosław Dziedzic	76	–	19
Marian Balicz	71	–	17
Rada Nadzorcza	191	–	–
Eugeniusz Myszk	54	–	–
Jolanta Markowicz	48	–	–
Adam Górnicki	48	–	–
Wiesława Skrzynecka	41	–	–
Razem	338	–	36

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	111	5	–
Eugeniusz Myszk	39	–	–
Maciej Kaczorowski	72	5	–
Rada Nadzorcza	88	–	–
Jolanta Markowicz	31	–	–
Jolanta Góreczna	28	–	–
Roman Karbasz	28	–	–
Norbert Lejeune	1	–	–
Roman Jaroński	1	–	–
Piotr Wawrzynowicz	1	–	–
Razem	199	5	–

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	38	–	–
Eugeniusz Myszk	38	–	–
Rada Nadzorcza	85	–	–
Jolanta Markowicz	31	–	–
Jolanta Góreczna	27	–	–
Roman Karbasz	27	–	–
Razem	123	–	–

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej FPM S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	455	165	18
Piotr Dzierżęga	276	90	–
Marian Januszkiewicz	179	75	18
Rada Nadzorcza	204	–	–
Eugeniusz Myszka	60	–	–
Jerzy Thamm	52	–	–
Maciej Kaczorowski	52	–	–
Michał Kajzerek	40	–	–
Razem	659	165	18

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej FPM S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	468	90	16
Piotr Dzierżęga	318	–	–
Marian Januszkiewicz	150	90	16
Rada Nadzorcza	153	–	–
Eugeniusz Myszka	30	–	–
Danuta Gołych	17	–	–
Maciej Kaczorowski	26	–	–
Michał Kajzerek	20	–	–
Jan Kurpanik	17	–	–
Jerzy Thamm	26	–	–
Robert Więclawski	17	–	–
Razem	621	90	16

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej pośrednio PALSERWIS Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	90	42	–
Andrzej Bies	90	42	–
Rada Nadzorcza	83	–	–
Piotr Dzierżęga	25	–	–
Marian Januszkiewicz	28	–	–
Józef Wojtuszek	30	–	–
Razem	173	42	–

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej jednostki zależnej pośrednio PALSERWIS Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	68	11	–
Andrzej Bies	68	11	–
Rada Nadzorcza	69	–	–
Piotr Dzierżęga	23	–	–
Marian Januszkiewicz	21	–	–
Józef Wojtuszek	25	–	–
	–	–	–
Razem	137	11	–

39.9. Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych

Jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadzą programu akcji pracowniczych.

40. Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 19 czerwca 2009 roku, Rada Nadzorcza jednostki dominującej działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, dokonała wyboru firmy DORADCA Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie, Al. J. Piłsudskiego 1A, 20-011 Lublin, wpisaną do rejestru KIBR pod numerem 232, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. W przeszłości Spółka korzystała z usług ww. firmy w zakresie przeglądu i badania sprawozdań finansowych jednostkowych i Grupy Kapitałowej RAFAKO za 2006, 2007 oraz 2008 rok.

W dniu 29 czerwca 2009 roku jednostka dominująca zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Spółka z o.o. z siedzibą w Lublinie na dokonanie przeglądu i badania sprawozdań jednostkowych i skonsolidowanych za półrocze i rok 2009. Łączna wysokość wynagrodzenia za przegląd i badanie sprawozdań finansowych została ustalona na poziomie 91 tysięcy złotych (w tym: sprawozdanie jednostkowe 65 tysięcy złotych, skonsolidowane 26 tysięcy złotych). Za rok 2008 łączna wysokość wynagrodzenia za przegląd i badanie sprawozdań finansowych została ustalona na poziomie 133 tysiące złotych. Jednostka dominująca nie zawierała w 2009 roku innych umów z ww. podmiotem.

W dniu 3 sierpnia 2009 roku jednostka zależna FPM S.A. zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Spółka z o.o. z siedzibą w Lublinie na wykonanie badania rocznego sprawozdania finansowego Spółki sporządzonego na dzień 31 grudnia 2009 roku. Łączna wysokość wynagrodzenia za badanie i przegląd sprawozdań została ustalona na poziomie 33 tysiące złotych. Za rok 2008 łączna wysokość wynagrodzenia za badanie została ustalona na poziomie 33 tysięcy złotych.

W dniu 22 października 2009 roku jednostka zależna PGL „DOM” Sp. z o.o. zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Spółka z o.o. z siedzibą w Lublinie na wykonanie badania rocznego sprawozdania finansowego Spółki sporządzonego na dzień 31 grudnia 2009 roku. Łączna wysokość wynagrodzenia za badanie i przegląd sprawozdań została ustalona na poziomie 7 tysięcy złotych. Za rok 2008 łączna wysokość wynagrodzenia za badanie została ustalona na poziomie 7 tysięcy złotych.

W dniu 6 października 2009 roku jednostka zależna RAFAKO Engineering Sp. z o.o. zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Spółka z o.o. z siedzibą w Lublinie na wykonanie badania rocznego sprawozdania finansowego Spółki sporządzonego na dzień 31 grudnia 2009 roku. Łączna wysokość wynagrodzenia za badanie i przegląd sprawozdań została ustalona na poziomie 5 tysięcy złotych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2009</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>
Obowiązkowe badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego*	91	133
- w tym badanie sprawozdania jednostkowego	65	92
Inne usługi poświadczające	-	-
Usługi doradztwa podatkowego	-	-
Pozostałe usługi	-	-
Razem	91	133

* odnosi się do firmy DORADCA Zespół Doradców Finansowo – Księgowych Sp. z o.o.

Wynagrodzenie nie obejmuje usług świadczonych na rzecz innych spółek Grupy.

41. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Celem zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej RAFAKO jest ograniczenie zmienności generowanych przepływów pieniężnych oraz osiąganych wyników finansowych na podstawowej działalności biznesowej do akceptowalnego poziomu. Do głównych instrumentów finansowych z których korzysta Grupa należą: kredyty bankowe, środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe, walutowe transakcje terminowe i umowy leasingu. Głównym zadaniem wspomnianych instrumentów jest wspomaganie i zabezpieczenie finansowe bieżącej działalności operacyjnej Grupy poprzez stabilizowanie i neutralizowanie ryzyk płynności finansowej, zmienności kursów walutowych i stóp procentowych, a także bezpieczne i efektywne lokowanie nadwyżek finansowych. Pozostałe instrumenty finansowe – takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług - powstają w związku z prowadzeniem przez spółki Grupy bieżącej działalności biznesowej i są nieodłącznym jej elementem.

Grupa nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi. Wszystkie opisane w niniejszym rozdziale instrumenty mają charakter wspomagający bezpośrednie procesy biznesowe, wynikające z prowadzonej przez spółki Grupy działalności podstawowej. Grupa nie dopuszcza do wykorzystania instrumentów finansowych w celach spekulacyjnych czy innych, niepowiązanych ściśle z podstawową działalnością operacyjną spółek Grupy.

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego w analizowanym okresie było i jest obecnie ryzyko walutowe Grupy. Wielkość tego ryzyka została przedstawiona w nocie 41.2.

Zasady rachunkowości Grupy dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w punkcie 6.18.

41.1. Ryzyko stopy procentowej

Grupa Kapitałowa RAFAKO jest narażona na ryzyko stopy procentowej z tytułu finansowania podstawowej działalności poprzez krótkoterminowe kredyty bankowe o zmiennej stopie procentowej. Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość nominalna portfela kredytów dostępnych Grupie wynosiła 16 000 tysięcy złotych. Dostępne kredyty były wykorzystane w stopniu, przy którym ryzyko kredytowe i ewentualne zmiany stóp procentowych nie stanowiły istotnego zagrożenia dla działalności Grupy. Kredyty dostępne Grupie to kredyty zaciągnięte w PLN, dlatego też Spółki na bieżąco monitorują sytuację związaną z decyzjami Rady Polityki Pieniężnej mającymi bezpośredni wpływ na poziom oprocentowania kredytów. Z uwagi na stosunkowo niewielkie zaangażowanie kredytowe i związane z tym nieznaczne ryzyko stopy procentowej, Grupa nie rozważa zawierania kontraktów terminowych na stopę procentową (swapy procentowe).

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej). Nie przedstawiono wpływu na kapitał własny Grupy.

	<i>Zwiększenie/ zmniejszenie o punkty procentowe</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku		
PLN	+ 1%	675
EUR	+ 1%	32
PLN	- 1%	(540)
EUR	- 1%	(26)
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku		
PLN	+ 1%	407
EUR	+ 1%	352
PLN	- 1%	(326)
EUR	- 1%	(282)

41.2. Ryzyko walutowe

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego, na które narażona jest Grupa jest ryzyko walutowe, które wynika ze zmian kursu walutowego, powodujących niepewność, co do przyszłego poziomu przepływów pieniężnych denominowanych w walutach obcych. Ekspozycja na ryzyko walutowe Grupy wynika z faktu, że znaczna część jej przepływów pieniężnych jest wyrażona w walutach obcych. W minionym okresie ok. 37% przychodów Spółek wyrażonych było w walutach obcych, przede wszystkim w EUR.

Ryzyko walutowe nie dotyczy udzielonych Grupie kredytów bankowych, ponieważ 100% nominalnej wartości portfela kredytów dostępne jest w polskiej walucie.

Obserwowany w 2008 roku trend umacniania się PLN wpływał w znacznym stopniu na realizowane przez Grupę kontrakty eksportowe. Działania podejmowane przez jednostkę dominującą do tego momentu, zmierzały do ograniczenia ryzyka zmiany kursów walut poprzez zmniejszenie ekspozycji walutowej na najistotniejszej z punktu widzenia Grupy parze walut, tj. EUR i PLN, poprzez stosowanie zabezpieczenia naturalnego (dopasowanie walutowe przychodów i kosztów). Efektem takiego działania było nieobciążanie ekspozycji walutowej Spółek dostępnymi instrumentami finansowymi, co okazało się bardzo istotne w momencie dynamicznego odwrócenia trendu i systematycznego, trwającego do dzisiaj procesu osłabiania PLN. Niemniej jednak, jednostka dominująca wykorzystwała wzrost kursu EUR/PLN do zawarcie transakcji zabezpieczających w formie kontraktów forward, o czym informowała w bieżących komunikatach.

Należy podkreślić, że zawarte kontrakty terminowe mają wyłącznie charakter zabezpieczający, a ich wartości i daty zapadalności są ściśle skorelowane z przepływami handlowymi, wynikającymi z podpisanych już kontraktów handlowych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Grupa zabezpieczyła 63% ekspozycji walutowej rozumianej jako różnica pomiędzy przyszłymi przychodami i kosztami Grupy wyrażonymi w walucie EUR.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto (w związku ze zmianą wartości godziwej aktywów i zobowiązań pieniężnych) na racjonalnie możliwe wahania kursu EUR, USD, GBP, TRY przy założeniu niezmienności innych czynników.

	<i>Wzrost/ spadek kursu waluty</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>	<i>Wpływ na kapitał własny</i>
31 grudnia 2009 – EUR	+10%	26 267	21 276
	-10%	(26 267)	(21 276)
31 grudnia 2009 – TRY	+10%	547	443
	-10%	(547)	(443)
31 grudnia 2008 – EUR	+10%	6 474	5 244
	-10%	(6 474)	(5 244)
31 grudnia 2008 – TRY	+10%	691	560
	-10%	(691)	(560)

41.3. Ryzyko cen towarów

Grupa jest narażona na ryzyko wzrostu cen, szczególnie materiałów strategicznych dla jej działalności. Na poziom tego ryzyka znacząco wpływa sytuacja na światowych rynkach cen surowców – stali, metali szlachetnych, paliw i energii powodowana zarówno wahaniami kursów walut jak i koncentracją producentów zmierzającą do prowadzenia wspólnej kontroli cen. Strategia zarządzania ryzykiem cen towarów zakłada dążenie do zawierania kontraktów z poddostawcami materiałów i usług w walucie kontraktu głównego, lokowanie dostaw materiałów po stronie klienta, jak również zawieranie umów zakupowych w cenach stałych. Spółki Grupy nie zawierają wieloletnich umów z poddostawcami, zakres dostaw i dostawcy ustaleni są indywidualnie w zależności od potrzeb.

41.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Grupy Kapitałowej RAFAKO jest ściśle związane z prowadzeniem podstawowej działalności Spółek. Wynika ono z zawartych kontraktów handlowych i związane jest z potencjalnym wystąpieniem zdarzeń, które mogą przybrać postać niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności lub istotnego opóźnienia w spłacie należności. Udzielanie klientom, tzw. Kredytu kupieckiego jest aktualnie nieodłącznym elementem prowadzenia działalności gospodarczej, jednakże Spółki podejmują szereg działań mających na celu zminimalizowanie ryzyk związanych z podjęciem współpracy z potencjalnie nierzetelnym klientem. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji. Klienci, którzy w opinii Spółek, na podstawie przeprowadzonej weryfikacji, nie są wiarygodni finansowo, są zobowiązani do przedstawienia odpowiednich zabezpieczeń finansowych, które minimalizują ryzyko niewypłacalności tych firm wobec Grupy. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności i niezwłocznie podejmowanym działaniom windykacyjnym wobec należności przeterminowanych, narażenie Spółek z Grupy na ryzyko kredytowe jest nieznaczne.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

41.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa jest narażona na ryzyko płynności w przypadku niedopasowania struktury terminowej przepływów pieniężnych na realizowanych przez Spółki kontraktach. Grupa dąży do zapewnienia tzw. pozytywnych przepływów pieniężnych, co przy założeniu terminowego regulowania należności eliminuje ryzyko płynności. Nominalna wartość linii kredytowych, do których ma dostęp Grupa skutecznie zapobiega ewentualnym negatywnym zdarzeniom związanym z opóźnieniami w terminowym regulowaniu należności. Ponadto, w związku z bardzo dobrą sytuacją finansową Spółek i wysokim wskaźnikiem płynności, Grupa w znacznym stopniu uniezależniła się od zewnętrznych źródeł finansowania działalności. Dostępne kredyty bankowe były wykorzystane w stopniu minimalnym. W nadchodzącym okresie Spółki nie zamierzają zwiększać swojej ekspozycji kredytowej.

W związku z powyższym ryzyko niedoboru środków pieniężnych i utraty płynności finansowej przez Grupę w chwili obecnej nie występuje.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdykontowanych płatności.

31 grudnia 2009	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	4 500	–	–	–	4 500
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	–	2	327	293	–	622
Instrumenty pochodne	–	4 364	5 580	–	–	9 944
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	55 638	96 250	9 057	14 309	–	175 254
	55 638	108 334	14 964	14 602	–	193 538
31 grudnia 2008	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	766	8 100	777	–	–	9 643
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	–	97	278	620	–	995
Instrumenty pochodne	–	22	5 730	12 281	–	18 033
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	8 026	148 007	4 070	10 649	–	170 752
	8 792	156 226	10 855	23 550	–	199 423

42. Instrumenty finansowe

42.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku i w okresach porównawczych Grupa posiadała pochodne instrumenty zabezpieczające. Wszystkie instrumenty finansowe Grupy zostały wykazane w sprawozdaniu finansowym według wartości godziwej.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Wartość godziwa instrumentów finansowych została ustalona poprzez zdyskontowanie prognozowanych przepływów pieniężnych przy użyciu aktualnie obowiązujących stóp procentowych.

	Kategoria zgodnie z MSR 39	Wartość bilansowa		Wartość godziwa	
		31 grudnia 2009	31 grudnia 2008	31 grudnia 2009	31 grudnia 2008
<i>Aktywa finansowe</i>					
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:					
- akcje i udziały	DDS	534	–	534	–
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe)	UdtW	3 655	3 783	3 655	3 783
- lokaty długoterminowe	UdtW	3 645	3 772	3 645	3 772
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe)		187 263	195 643	187 263	195 643
- lokaty krótkoterminowe	UdtW	149 028	163 747	149 028	163 747
- certyfikaty depozytowe	DDS	1 315	1 331	1 315	1 331
- jednostki uczestnictwa TFI	DDS	30 711	30 565	30 711	30 565
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	231 833	208 974	231 833	208 974
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	888	–	888	–
- opcje walutowe	WwWGpWF	888	–	888	–
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	67 702	72 587	67 702	72 587

Zobowiązania finansowe

Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	4 500	1 543	4 500	1 543
- Kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	4 500	1 543	4 500	1 543
Pozostałe zobowiązania (długoterminowe), w tym:	PZFWgZK	622	749	622	749
- Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	622	749	622	749
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	162 198	182 779	162 198	182 779
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	11 015	–	11 015	–
- Walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	11 015	–	11 015	–

Użyte skróty:

- UdtW – Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- WwWGpWF – Aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- in – Pożyczki i należności,
- DDS – Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- PZFWgZK – Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

42.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:	DDS	-	-	-	-	-	-	-
- akcje i udziały	DDS	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:	UdtW	-	-	-	-	-	-	-
- lokaty długoterminowe	UdtW	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe), w tym:		5 303	(2 328)	-	296	829	39	4 139
- lokaty krótkoterminowe	UdtW	5 303	(2 328)	-	-	-	-	2 975
- certyfikaty depozytowe	DDS	-	-	-	(16)	-	-	(16)
- jednostki uczestnictwa TFI Allianz	DDS	-	-	-	317	829	39	1 185
- jednostki uczestnictwa TFI KBC	DDS	-	-	-	(14)	-	-	(14)
- jednostki uczestnictwa TFI PKO	DDS	-	-	-	9	-	-	9
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	234	(6 615)	(9 651)	93	-	(118)	(16 057)
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	-	-	-	888	-	-	888
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	-	-	-	888	-	-	888
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	3 935	(345)	-	-	-	-	3 590
Razem		9 472	(9 288)	(9 651)	1 277	829	(79)	(7 440)

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(406)	(80)	–	–	–	(124)	(610)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(406)	(80)	–	–	–	(124)	(610)
- pozostałe kredyty krótkoterminowe wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(72)	(8)	–	–	–	–	(80)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(72)	(8)	–	–	–	–	(80)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(49)	2 587	–	402	–	–	2 940
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	–	–	–	7 017	(4 246)	–	2 771
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	–	–	–	6 968	(4 246)	–	2 722
Opcje walutowe		–	–	–	49	–	–	49
Razem		(527)	2 499	–	7 468	(4 246)	(124)	5 021

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:								
- akcje i udziały	DDS	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:								
- lokaty długoterminowe	UdtW	538	(64)	-	-	-	-	474
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe), w tym:								
- lokaty krótkoterminowe	UdtW	538	(64)	-	-	-	-	474
- certyfikaty depozytowe	DDS	2 527	(1 000)	-	(260)	1 033	30	2 330
- jednostki uczestnictwa TFI Allianz	DDS	2 527	(1 000)	-	-	-	-	1 527
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	-	-	-	(144)	-	-	(144)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	DDS	-	-	-	(116)	1 033	30	947
	PiN	136	7 823	(15 928)	127	-	-	(7 842)
	WwWGpWF	5 349	6 361	-	-	-	-	11 710
Razem		8 550	13 120	(15 928)	(133)	1 033	30	6 672

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(189)	(11)	-	-	-	(200)	(792)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(189)	(11)	-	-	-	(120)	(320)
- pozostałe kredyty krótkoterminowe wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(472)	-	-	-	-	(80)	(472)
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(57)	(16)	-	-	-	-	(73)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(57)	(16)	-	-	-	-	(73)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(600)	(4 586)	-	693	-	-	(4 493)
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	-	-	-	(18 269)	(3 594)	-	(21 863)
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	-	-	-	(18 269)	(3 594)	-	(21 863)
Razem		(1 318)	(4 613)	-	(17 576)	(3 594)	(200)	(27 301)

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

42.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższych tabelach przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2009 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty krótkoterminowe	149 028	–	–	–	–	–	149 028
<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	67 702	–	–	–	–	–	67 702
Lokaty długoterminowe	–	3 645	–	–	–	–	3 645
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	329	93	200	–	–	–	622
Kredyty w rachunku bieżącym	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe kredyty krótkoterminowe	4 500	–	–	–	–	–	4 500

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAKO
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

31 grudnia 2008 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty krótkoterminowe	163 747	–	–	–	–	–	163 747
<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	72 851	–	–	–	–	–	72 851
Lokaty długoterminowe	–	3 772	–	–	–	–	3 772
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	375	620	–	–	–	–	995
Kredyty w rachunku bieżącym	1 543	–	–	–	–	–	1 543
Pozostałe kredyty krótkoterminowe	8 100	–	–	–	–	–	8 100

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

43. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie styczeń – grudzień kształtowało się następująco:

	2009	2008
Przeciętne zatrudnienie	<u>2 227</u>	<u>2 178</u>

W 2009 roku przeciętne zatrudnienie w Grupie wynosiło 2 227 pracowników i w porównaniu z rokiem 2008 zwiększyło się o 29 pracowników.

Według stanu na koniec 2009 roku wśród pracowników Grupy zwiększył się udział pracowników posiadających wykształcenie wyższe i średnie - stanowili oni 63,49% zatrudnionych (31 grudnia 2008: 61,62%). Udział absolwentów wyższych uczelni nieznacznie wzrósł z 28,80% w 2008 roku do 31,79% ogółu zatrudnionych w 2008.

W niewielkim stopniu uległa zmianie struktura wiekowa zatrudnionych: udział pracowników w wieku do 40 lat zmalał z 41,12% w 2008 roku do 40,28% w 2009, zmalał również w wieku od 41 do 50 lat (z 28,94% w 2008 roku do 27,66% w 2009), natomiast nieznacznie wzrósł w wieku powyżej 50 lat – 32,06% (31 grudnia 2008: 29,94%).

W 2009 roku nieznacznie zmalał udział w Grupie pracowników ze stażem pracy do 10 lat - stanowili oni 23,80% ogółu zatrudnionych w porównaniu do 24,24% w 2008, zmalał także udział pracowników o stażu od 11 do 20 lat – 16,93% (31 grudnia 2008: 17,43%) , natomiast wzrósł udział pracowników ze stażem pracy powyżej 20 lat – 59,27% (31 grudnia 2008: 58,33%).

44. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie miały miejsca zdarzenia, które nie zostały ujęte w wyniku finansowym Grupy za 2009 rok.

Podpisy członków Zarządu

22 marca 2010 roku Wiesław Różacki Prezes Zarządu

22 marca 2010 roku Krzysztof Burek Wiceprezes Zarządu

22 marca 2010 roku Roman Czerwiński Wiceprezes Zarządu

Podpis osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ksiąg rachunkowych

22 marca 2010 roku Wiesława Skrzynecka Główny Księgowy